

#EY
3A TEBE

JAVNI KONKURS ZA TAJNE PRIJATELJE

Analiza Konkursa za finansiranje ili sufinansiranje programa/projekata udruženja u oblasti socijalne zaštite u 2022. godini grada Leskovca

JAVNI KONKURS ZA TAJNE PRIJATELJE

Analiza Konkursa za finansiranje ili sufinansiranje programa/projekata udruženja u oblasti socijalne zaštite u 2022. godini grada Leskovca

Leskovac, jun 2024.

Sadržaj

Uvod	3
Postupak izbora programa/projekata	5
Praćenje realizacije programa/projekata	10
Unapređenje kvaliteta života građana iz socijalno ugroženih kategorija	13
Analiza pojedinačnih projekata za koje se ne može utvrditi da su aktivnosti navedene u predlogu stvarno i sprovedene	17
Projekat: Neka ravnopravnost postane stvarnost	17
Projekat: Prevencija rizičnog ponašanja mladih	19
Projekat: Savetodavna podrška mladima u sukobu sa zakonom	22
Projekat: Unapređenje medijacije kao mere socijalne zaštite na teritoriji grada Leskovca	28
Projekat: Od nas za vas	32
Projekat: Svesno roditeljstvo	34
Projekat: Resocijalizacija socijalno ugroženih porodica Roma	36
Projekat: Besplatna pravna pomoć marginalizovanim i ranjivim grupama	39
Projekat: Ja sam TATA za odličan 5.....	41
Projekat: Budi mi drug	42
Projekat: Edukacija i rehabilitacija učesnika ratova 1991 - 1999 godine u normalne tokove društva	43
Projekat: Humanost na delu	47
Projekat: Upoznaj ko je Tesla	50
Projekat: SOS ofis za žrtve nasilja	53
Projekat: Mi smo tu za vas	59
Fokus grupe	63
Preporuke	65

Uvod

Finansiranje usluga socijalne zaštite definisano je Zakonom o socijalnoj zaštiti. U čl. 209. ovog zakona se kaže da se iz budžeta jedinice lokalne samouprave, pored ostalog, finansiraju i programi unapređenja socijalne zaštite u jedinici lokalne samouprave i inovacione usluge.

Grad Leskovac je u 2022. godini raspisao konkurs za programe/projekte socijalne zaštite koji se odnose na unapređenje kvaliteta života građana iz socijalno ugroženih kategorija i na razvoj usluga u socijalnoj zaštiti. Za ove namene opredeljeno je 31 milion dinara u budžetu grada i to za sledeće oblasti:

- Porodični i domski smeštaj, prihvatilišta i druge vrste smeštaja (2.000.000,00 dinara);
- Dnevne usluge u zajednici (10.000.000,00 dinara);
- Savetodavne – terapijske i socijalno-edukativne usluge (8.000.000,00 dinara);
- Podrška osobama sa invaliditetom (11.000.000,00 dinara).

Nakon sprovedene evaluacije podnetih predloga dodeljeno je šest dinara manje od opredeljenih sredstava - 30.999.994,00 dinara za 46 projekata podnetih od strane 26 organizacija.

Ova analiza bi trebalo da odgovori na sledeća pitanja:

1. **da li je postupak izbora programa/projekata bio transparentan,**
2. **da li je donator (Grad Leskovac) adekvatno pratio realizaciju programa/projekata i**
3. **da li su podnosioci kroz svoje projekte/programe uspeali da unaprede kvalitet života građana iz socijalno ugroženih kategorija.**

Istraživači udruženja Tim 42 su analizirali postupak izbora programa/projekata, prikupili i analizirali predloge programa/projekata koji su finansirani na ovom konkursu, narativne i finansijske izveštaje koje su podnosioci dostavili

donatoru, priloge koji su pratili dostavljene izveštaje kao i informacije o monitoringu podnosioca od strane donatora (grada Leskovca)¹.

Važno je napomenuti da su istraživači dokumentaciju dobili korišćenjem odredbi Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja. S obzirom da nadležni organ nije blagovremeno dostavio traženu dokumentaciju, upućena je žalba Povereniku za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti. Nakon intervencije Poverenika Gradska uprava grada Leskovca krenula je sa slanjem tražene dokumentacije elektronskim putem. Međutim, dokumentacija koja je prosleđivana istraživačkom timu nije bila sređena i sortirana, nije adekvatno imenovana (npr. “predlog projekta”, “narrativni izveštaj”, “finansijski izveštaj”) i što je najvažnije **nije bila potpuna**. Zbog toga su istraživači morali da preliminarno pregledaju sve primljene dokumente i upute četrnaest zahteva za dopunu dokumentacije. Nakon poslatih zahteva organ vlasti je sukcesivno dostavljao dokumentaciju za četrnaest programa/projekata ali je ona takođe bila nesređena, iako su istraživači zahtevali precizno određene dokumente za svakog podnosioca programa/projekta pojedinačno.

Nadležni organ je u komunikaciji sa istraživačima Tima 42 naveo da je inicijalni razlog neblagovremenog dostavljanja dokumentacije veliki broj dokumenata koje treba skenirati. Nejasno je zbog čega organ nije poslao elektronske verzije dokumenata koje podnosioci programa/projekata dostavljaju u Word i Excel formatu. Kao posledica ovakvog postupanja nadležnog organa, istraživanje je trajalo nekoliko meseci duže od inicijalno planiranog.

¹ Prikupljeno je i pregledano oko šest hiljada stranica projektne dokumentacije

Postupak izbora programa/projekata

Konkursi lokalnih samouprava najčešće prolaze kroz nekoliko faza - objavljivanje oglasa, prikupljanje predloga, formiranje komisije za ocenjivanje prikupljenih predloga, objavljivanje bodovne liste, donošenje odluke o izboru predloga, potpisivanje ugovora sa podnosiocima predloga.

Pravilnikom o sredstvima za podsticanje programa ili nedostajućeg dela sredstava za finansiranje programa od javnog interesa koja realizuju udruženja u oblasti socijalne zaštite je određeno da Grad Leskovac objavljuje godišnji plan raspisivanja javnih konkursa najkasnije do 31. januara na zvaničnoj internet stranici. Godišnji plan javnih konkursa donosi Gradsko veće i sadrži podatke o davaocu sredstava, oblasti, nazivu i planiranom periodu raspisivanja javnog konkursa i druge relevantne podatke u zavisnosti od vrste konkursa. Međutim, na internet stranici grada Leskovca² istraživači nisu mogli da pronađu pomenuti plan.

Konkurs za finansiranje ili sufinansiranje programa/projekata udruženja u oblasti socijalne zaštite u 2022. godini grada Leskovca (u daljem tekstu: Konkurs) raspisan je na osnovu Zakona o socijalnoj zaštiti³, Zakona o udruženjima, Uredbe o sredstvima za podsticanje programa ili nedostajućeg dela sredstava za finansiranje programa od javnog interesa koje realizuju udruženja (u daljem tekstu: Uredba), Pravilnika o sredstvima za podsticanje programa ili nedostajućeg dela sredstava za finansiranje programa od javnog interesa koja realizuju udruženja u oblasti socijalne zaštite (u daljem tekstu: Pravilnik), a koja se finansiraju iz budžeta grada Leskovca, Odluke o budžetu grada Leskovca i Rešenja Gradskog veća grada Leskovca broj 061-28/21-II od 25.12.2021. godine, kojim je data saglasnost na tekst ovog Konkursa. Tekst Konkursa i dokumentacija obavezna za prijavu objavljena je na internet stranici grada Leskovca⁴ 6. januara 2022. godine, a rok za podnošenje je bio 24. januar

² <https://starisajt.gradleskovac.org/index.php/projekti?start=0>

³ U tekstu poziva se ne navodi na osnovu kog člana Zakona o socijalnoj zaštiti je Konkurs raspisan.

⁴ <https://starisajt.gradleskovac.org/index.php/projekti/konkurs-socijalna-zastita-2022>

2022. godine. Istraživači nisu mogli da pronađu informaciju o Konkursu na portalu e-Uprava⁵.

Poziv objavljuje Gradska uprava grada Leskovca - Odeljenje za društvene delatnosti i lokalni razvoj (u daljem tekstu: Odeljenje). Za potrebe Konkursa šef Odeljenja je 22. februara 2022. godine rešenjem formirao Komisiju za izbor programa/projekata udruženja iz oblasti socijalne zaštite koji će se finansirati ili sufinansirati iz budžeta grada Leskovca u 2022. godini na osnovu raspisanog Konkursa (u daljem tekstu: Komisija). Rešenje o formiranju Komisije nije dostupno javnosti. Uredba propisuje u čl. 10 da u komisiju mogu biti imenovani i predstavnici stručne javnosti ali u rešenju o formiranju ove Komisije nema podataka da li su ovakvi članovi imenovani⁶.

Članovi komisije dužni su da potpišu izjavu da nemaju privatni interes u vezi sa radom i odlučivanjem komisije, odnosno sprovođenjem Konkursa (Izjava o nepostojanju sukoba interesa). U Pravilniku se kaže da *“sukob interesa postoji ako član komisije ili članovi njegove porodice (bračni ili vanbračni drug, dete ili roditelj), zaposleni ili član organa udruženja koje učestvuje na konkursu ili bilo kog drugog udruženja povezanog na bilo koji način sa tim udruženjem, ili u odnosu na ta udruženja ima bilo koji materijalni ili nematerijalni interes, suprotan javnom interesu i to u slučajevima porodične povezanosti, ekonomskih interesa ili drugog zajedničkog interesa”*. Ove izjave nisu dostupne javnosti.

Komisija u sastavu Vladimir Branković (predsednik), Aleksandra Miljković, Andrijana Vasić, Boban Ilić i Miloš Stevanović (članovi) je 25. februara 2022. godine sačinila listu vrednovanja i rangiranja podnetih programa i projekata. Šef Odeljenja je doneo rešenje o izboru programa i projekata 16. marta 2022. godine kojim je u potpunosti prihvatio predloženu listu. Oba dokumenta objavljena su na internet stranici grada Leskovca, ali zapisnik o radu komisije nije. Predlozi projekata i programa koji će se finansirati sredstvima iz budžeta grada nisu dostupni javnosti.

⁵ <https://euprava.gov.rs/>

⁶ Istraživači su kroz rad na terenu dobili jedino informaciju da su članovi komisije zaposleni u organima lokalne samouprave i Centra za socijalni rad Leskovac

Na osnovu Odluke o izboru programa i raspodeli sredstava gradonačelnik grada Leskovca, u ime grada Leskovca, zaključuje pojedinačne ugovore o finansiranju/sufinansiranju programa u oblasti socijalne zaštite koje realizuju udruženja građana. Ugovorom se uređuju međusobna prava, obaveze i odgovornosti ugovornih strana, a naročito: utvrđen predmet programa, rok u kome se program realizuje, konkretne obaveze ugovornih strana, iznos sredstava i način obezbeđenja i prenosa sredstava, instrumenti obezbeđenja za slučaj nenamenskog trošenja sredstava obezbeđenih za realizaciju programa, odnosno za slučaj neizvršenja ugovorne obaveze - predmeta programa i povraćaj neutrošenih sredstava. Ugovori su zaključeni 24. marta 2022. godine⁷.

Odobreni programi/projekti i zaključeni ugovori nisu dostupni javnosti.

Zaključak - Postupak izbora programa/projekata nije transparentan

Grad Leskovac nije objavio godišnji plan raspisivanja konkursa. S obzirom da je Konkurs za programe/projekte socijalne zaštite objavljen u vreme novogodišnjih i božićnih praznika (6. januara) samo na internet stranici grada Leskovca, to umanjuje transparentnost celog postupka, a i može negativno uticati na kvalitet predloga programa/projekata⁸.

Šefu Odeljenja je trebalo 47 dana od dana objavljivanja oglasa da formira Komisiju iako je čl. 8. Pravilnika određeno da **konkursna komisija sprovodi Konkurs**. Stoga je nejasno ko je u periodu od objavljivanja oglasa (6. januara) do donošenja odluke o izboru članova komisije (22. februara) konkurs formalno i faktički sprovodio.

Primerba netransparentnosti se može izneti i povodom **izbora članova komisije**. Iako je u javnosti bilo polemike da su članovi komisije povezani sa licima koja su članovi ili su angažovani na programima/projektima podnosilaca⁹, nadležni organ nije ni objavio izjave o sukobu interesa iz kojih bi

⁷ <https://jugmedia.rs/podeljeno-46-ugovora-iz-oblasti-socijalne-zastite-u-leskovcu/>

⁸ Vreme ostavljeno podnosiocima da pripreme i podnesu svoje predloge je 18 dana (od čega 12 radnih) i to u periodu novogodišnjih i božićnih praznika.

⁹ <https://resetka.rs/ko-ce-ovo-godine-odlucivati-o-projektima-socijalne-zastite-koji-su-vec-dve-godine-na-udaru-kritike-javnosti-i-opozicije/>

se možda videlo da li su ovakve sumnje osnovane ili ne. Iz dostupnih dokumenata istraživački tim nije mogao da zaključi na osnovu su čega su izabrana lica kvalifikovana da vrše vrednovanje i rangiranje predloga projekata/programa kao i da li među njima ima predstavnika stručne javnosti.

Dokumenta o radu komisije nisu javna. Iz zapisnika o radu se ne vidi ni na koji način je doneta odluka o izboru projekata, zbog čega su neki projekti izabrani za finansiranje iako je očigledno da ne predstavljaju projekte socijalne zaštite, kao i kojim organizacijama su sredstva dodeljena u manjem iznosu i iz kojih razloga. Takođe, nije navedeno ko je predstavnik Odeljenja za društvene delatnosti Gradske uprave grada Leskovca koji je držao uvodnu reč i koja je uloga ovog predstavnika u radu Komisije.

Rešenje o izboru programa/projekata ne odstupa od predloga Komisije i takođe nije adekvatno obrazloženo, već se sastoji u većem delu od navođenja radnji u postupku izbora programa/projekata.

Pravilnik kaže da imenovana osoba ne može preduzimati radnje u svojstvu člana Komisije pre nego što potpiše izjavu o nepostojanju sukoba interesa. Budući da su izjave o nepostojanju sukoba interesa članova Komisije potpisane 25. februara 2022. godine i da je istog dana doneta lista vrednovanja i rangiranja, može se zaključiti da je komisija pregledala, 46 programa/projekata za jedan dan, u vremenskom periodu između 10:30 ujutru i 15:00 popodne. U proseku jedan predlog projekta sastoji od najmanje četiri dokumenta (Prijava za učešće na konkurs, Aneks 1 – obrazac za pisanje predloga programa, Aneks 2 – obrazac budžeta programa, Aneks 3 – obrazac narativnog budžeta programa). Prosečan broj stranica ovakvog predloga projekta je trideset, što znači da je za četiri i po sati rada Komisija prethodno proverila da li je dostavljena dokumentacija uredna, a onda detaljno pročitala preko 1300 strana teksta, da bi nakon toga programe/projekte bodovala i rangirala. Istraživači su uzeli u obzir prosečne brzine čitanja teksta na papiru (200 reči u minutu¹⁰) i u jednom nasumično izabranom predlogu projekta izbrojali oko 3800 reči, te nakon toga zaključili da su članovi komisije i do pet puta brže čitali predloge od prosečnog čoveka kako bi im ostalo vremena da u 270 minuta

¹⁰ <https://scindeks.ceon.rs/article.aspx?artid=0048-57050804507L>

obave i ostale radnje navedene u zapisniku o radu komisije¹¹. Vreme posvećeno ovom procesu ukazuje na **površnost u radu Komisije** prilikom pregledanja dokumentacije i bodovanja predloga i ozbiljno dovodi u pitanje kvalitet nekih programa/projekata finansiranih sredstvima građana.

¹¹ U zapisniku je naveden dnevni red koji se sastojao od uvodne reči predstavnika Odeljenja za društvene delatnosti Gradske uprave grada Leskovca, čitanja kriterijuma Konkursa, konstatacije da su ispunjeni uslovi za rad komisije, otvaranje koverti sa predlozima, bodovanja programa/projekata i raspodele finansijskih sredstava za konkurse.

Praćenje realizacije programa/projekata

Nadležni organ (u ovom slučaju Odeljenje) prati realizaciju programa/projekata za koji su odobrena sredstva. Praćenje realizacije programa predviđeno je Pravilnikom i obuhvata:

- obavezu udruženja da obaveštava nadležni organ o realizaciji programa, u rokovima određenim ugovorom;
- pregledanje izveštaja od strane nadležnog organa;
- monitoring posete predstavnika nadležnog organa¹²;
- obavezu udruženja da omogući predstavnicima nadležnog organa da izvrše uvid u relevantnu dokumentaciju nastalu u toku realizacije programa;
- prikupljanje informacija od korisnika programa;
- reviziju ovlašćenog revizora (što se predviđa konkursnim uslovima i ugovorom);
- druge aktivnosti predviđene ugovorom.

Istraživači su kroz dostupnu dokumentaciju proveravali:

- da li su svi podnosioci programa dostavili narativne i finansijske izveštaje;
- da li je nadležni organ zahtevao vanredne narativne i finansijske izveštaje od podnosioca programa;
- da li su predstavnici nadležnog organa vršili monitoring posete;
- da li je nadležni organ prikupljao informacije od korisnika programa;
- da li su podnosioci dostavili revizije svojih programa/projekata.

Svi podnosioci programa dostavili su svoje narativne izveštaje nadležnom organu - Odeljenju za društvene delatnosti i lokalni razvoj. Međutim, nekoliko dostavljenih izveštaja naslovljeno je kao "Periodični" ili "I kvartal" ili se odnosilo na prvi izveštajni period. Nakon poslatog zahteva za pristup informacijama od javnog značaja nadležnom Odeljenju, istraživači su dobili informaciju da se radi o finalnim izveštajima. Što se tiče nekoliko podnosilaca

¹² Za programe čije trajanje je duže od šest meseci i čija je vrednost odobrenih sredstava veća od 500.000,00 dinara, kao i programe koji traju duže od godinu dana, nadležni organ realizuje najmanje jednu monitoring posetu u toku trajanja programa, odnosno najmanje jednom godišnje (čl. 15 Pravilnika).

koji nisu dostavili finansijske izveštaje, nadležno Odeljenje je dostavilo informaciju istraživačima da se finansijski izveštaji konkretnih podnosilaca nalaze u sklopu izveštaja nezavisnog revizora. Finansijski izveštaj ima svoj poseban obrazac i po uobičajenim praksama upravljanja projektima ne može se smatrati da je podnošenjem revizorskog izveštaja ispunjena i obaveza finansijskog izveštavanja donatora. U smernicama konkursa jasno je objašnjen način izveštavanja, a na internet stranici grada Leskovca objavljeni su i obrasci za izveštavanje. Takođe, trećina dostavljenih izveštaja ne sadrži priloge koji pokazuju da su aktivnosti implementirane, da li je i na koji način cilj projekta ostvaren kao i da li je sa prikazanim brojem korisnika stvarno nešto rađeno.

Što se tiče vanrednih izveštaja, Odeljenje je dostavilo odgovor istraživačima da oni nisu zahtevani.

Informacije dobijene od strane Odeljenja pokazuju da je nadležni organ sproveo dve posete kod dva podnosioca programa/projekata u vezi četiri projekta. Izveštaji o monitoring posetama su skoro identični i odgovori na pitanja uglavnom ne sadrže više od jedne reči (da/ne).

Prikupljanje informacija od korisnika nije vršeno.

Svi podnosioci programa dostavili su izveštaje nezavisnog revizora.

Zaključak - Praćenje realizacije programa/projekata nije adekvatno

Osnovni način praćenja realizacije jednog programa/projekta od strane donatora je pregledanje izveštaja. Jedan broj dostavljenih narativnih izveštaja nije označen kao "završni" ili nije obuhvatao ceo period trajanja programa/projekta, pa ipak je nadležni organ takve izveštaje prihvatao. Dodatno, neki finansijski izveštaji nisu popunjeni u skladu sa uputstvima jer ne sadrže priloge koji pokazuju za koje namene su novčana sredstva utrošena i/ili pravni osnov tog trošenja (npr. nedostaju svi izvodi iz banke ili ugovori o angažovanju osoba na projektu). Međutim, istraživači nisu dobili informacije da je povodom takvih izveštaja bilo šta preduzeto od strane nadležnog organa. Sve ovo ukazuje na nedostatke u ovakvoj vrsti praćenja realizacije programa/projekata.

Po Pravilniku, u cilju praćenja realizacije programa, nadležni organ može realizovati monitoring posete. Pod monitoring posetom smatra se: poseta udruženju, održavanje sastanaka ovlašćenih predstavnika nadležnog organa sa ovlašćenim predstavnicima udruženja, prisustvo određenim događajima i manifestacijama ili drugim programskim aktivnostima koje udruženje sprovodi u sklopu realizacije programa. Monitoring poseta može biti najavljena ili nenajavljena. Za programe čije trajanje je duže od šest meseci i čija je vrednost odobrenih sredstava veća od 500.000,00 dinara, kao i programe koji traju duže od godinu dana, nadležni organ realizuje najmanje jednu monitoring posetu u toku trajanja programa, odnosno najmanje jednom godišnje. Informacije dobijene od strane Odeljenja pokazuju da je nadležni organ sproveo dve posete kod dva podnosioca programa/projekata u vezi četiri projekta. Izveštaji o monitoring posetama su skoro identični i odgovori na pitanja uglavnom ne sadrže više od jedne reči (da/ne). Po izveštajima se može samo zaključiti da se radi o poseti podnosiocima, u njihovom sedištu. Nema podataka o tome da li je poseta najavljena ili nenajavljena. Međutim, programa/projekata čija je vrednost veća od 500.000,00 dinara je na konkursu 2022. godine bilo 18 što znači da **monitoring posete nisu realizovane kod velikog broja podnosilaca.**

Unapređenje kvaliteta života građana iz socijalno ugroženih kategorija

S obzirom da je pojam “unapređenje kvaliteta života građana iz socijalno ugroženih kategorija” veoma širok pojam¹³, istraživači su kroz set pitanja pokušali da odgovore na sledeća pitanja:

- da li su potrebe korisnika programa/projekata utvrđivane od strane podnosioca predloga;
- da li je predlog programa/projekta napisan u skladu sa standardima za upravljanje programima/projektima;
- da li je predlog programa/projekta implementiran u skladu sa standardima za upravljanje programima/projektima;
- da li su podnosioci programa/projekata dostavili dokaze o radu sa korisnicima – socijalno ugroženim kategorijama građana u okviru svojih završnih narativnih i finansijskih izveštaja.

1) *Potrebe korisnika*

Osnova svakog programa/projekta koji se bavi građanima i građankama u stanju socijalne potrebe jeste utvrđivanje njihovih potreba. “Procena potreba korisnika i mogućnosti da se na njih odgovori, kao faza u sprovođenju stručnog postupka u centru za socijalni rad, jedan je od ključnih preduslova za kvalitetnu realizaciju usluge za korisnika. Proces procene je složen, višefazan i zahteva veliko stručno znanje, umeće i dobru pripremu stručnog radnika/voditelja slučaja. Složenost procene uslovljena je složenošću samog "predmeta" procene, a u socijalnom radu to su „živi“ sistemi: pojedinci i porodice, sa kompleksnim svojstvima, određenog vremenskog trajanja i u korelaciji sa drugim sistemima društva u kojem egzistiraju.”¹⁴

¹³ Zakon o socijalnoj zaštiti definiše usluge socijalne zaštite kao aktivnosti pružanja podrške i pomoći pojedincu i porodici radi poboljšanja, odnosno očuvanja kvaliteta života, otklanjanja ili ublažavanja rizika nepovoljnih životnih okolnosti, kao i stvaranje mogućnosti da samostalno žive u društvu.

¹⁴ Procena kao faza stručnog postupka u centrima za socijalni rad, Republički zavod za socijalnu zaštitu, dostupno na <https://www.zavodsz.gov.rs/sr/biblioteka/ostala-izdanja-zavoda/>

Fokus analize istraživača bio je da li u programima/projektima postoje informacije o tome da je ovakva ili neka slična vrste analize vršena/korišćena odnosno na koji način su potrebe korisnika utvrđivane pre ili u toku pisanja predloga. U 26 predloga programa/projekata su utvrđivane potrebe korisnika, u 16 predloga nisu, dok 4 predloga nisu dostavljena od strane Odeljenja za društvene delatnosti istraživačima.

2) Predlozi programa/projekata

Standardi pružaju smernice pomoću kojih programi/projekti treba da ostvare svoje ciljeve. Osnovni preduslov za to je da predlog programa/projekta bude napisan u skladu sa tim standardima. Istraživači su za potrebe ovog dela istraživanja proveravali da li su rezultati i ciljeva programa/projekata precizno definisani, da li su definisani specifični, merljivi, ostvarivi, relevantni i vremenski ograničeni indikatori i da li su za te indikatore ponuđeni izvori verifikacije - provere.

Rezultati su prikazani u tabeli.

	Da	Ne	N/P ¹⁵
Da li su rezultati projekta precizno definisani?	29	13	4
Da li su ciljevi projekta precizno definisani?	27	15	4
Da li su definisani specifični, merljivi, ostvarivi, relevantni i vremenski ograničeni indikatori?	27	15	4
Da li su za indikatore ponuđeni izvori verifikacije - provere?	29	13	4

3) Implementacija programa/projekata

S obzirom da se implementacija nekog programa/projekta primarno procenjuje na osnovu izveštaja dostavljenih donatoru (u ovom slučaju Odeljenju), istraživači su proveravali da li su narativni i finansijski izveštaji

¹⁵ Projektni predlozi nisu dostavljeni istraživačkom timu

popunjeni u skladu sa smernicama za izveštavanje, da li su uz njih dostavljeni dokazi o realizaciji aktivnosti (radu sa korisnicima i slično), da li je precizno opisano kako su aktivnosti dovele do ostvarivanja rezultata projekta, a rezultati do ostvarenja cilja projekta.

Rezultati su prikazani u tabeli.

	Da	Ne	N/P ¹⁶
Da li je narativni izveštaj popunjen u skladu sa smernicama za izveštavanje?	26	20	
Da li su uz narativni izveštaj dostavljeni dokazi o realizaciji aktivnosti?	26	19	1
Da li je precizno opisano kako su aktivnosti dovele do ostvarivanja rezultata?	25	20	1
Da li je u narativnom izveštaju opisano na koji način su postignuti rezultati doveli do ostvarenja cilja projekta?	23	22	1
Da li su uz narativni izveštaj dostavljeni dokazi o ostvarivanju cilja projekta?	25	20	1
Da li je finansijski izveštaj popunjen u skladu sa smernicama za izveštavanje?	37	9	
Da li su uz finansijski izveštaj dostavljeni dokazi o utrošku sredstava?	38	8	

4) Dokazi o radu sa korisnicima – socijalno ugroženim kategorijama građana

Kao posebno pitanje u istraživanju izdvojilo se pitanje rada sa korisnicima programa/projekata kao najbolji dokaz da su njihove potrebe zadovoljene tj. da je unapređen kvalitet života građana iz socijalno ugroženih kategorija. Istraživači su identifikovali 15 predloga programa/projekata koji su podneti od strane 12 organizacija gde Odeljenju nisu dostavljeni dokazi o radu sa

¹⁶ Istraživačkom timu je dostavljen periodični izveštaj

korisnicima ili se iz samih izveštaja ne može utvrditi da su aktivnosti navedne u predlogu stvarno i sprovedene. Jedan deo organizacija sprovodio je projekte koji i ne spadaju u oblast socijalne zaštite odnosno unapređenja kvaliteta života socijalno ugroženih kategorija građana. Ukupan iznos odobren za ove programe/projekte je 7.700.000,00 (sedam miliona i sedamsto hiljada) dinara.

U nastavku su pojedinačno opisani ovi ali i ostali nedostaci¹⁷ koji su primećeni od strane istraživačkog tima prilikom analize dostupne dokumentacije. Organizacije su navedene abecednim redom, a ciljevi doslovno preuzeti iz predloga programa/projekata. Podaci o utrošenim novčanim iznosima preuzeti su iz finansijskih izveštaja ili izveštaja nezavisnog revizora tamo gde finansijski izveštaji nisu podneti.

¹⁷ Misli se na nedostatke sa aspekta standarda upravljanja programima/projektima

Analiza pojedinačnih projekata za koje se ne može utvrditi da su aktivnosti navedene u predlogu i sprovedene

Projekat: Neka ravnopravnost postane stvarnost

Podnosilac: Antikrizni centar Leskovac

Iznos: 100.000,00 dinara

Cilj programa/projekta: *„Generalni cilj projekta je da nastavi da okuplja pripadnike svih seksualnih orijentacija kako bi podržali i razumeli pravo na različitost i pružanje podrške. Projekat ima takođe za cilj da po prvi put okupi predstavnike lokalne vlasti, Centra za socijalni rad, sve one koji diskriminišu ovu grupu ljudi kako bismo kod svih njih probudili razumevanje za LGBT populaciju.“*

Projekat se bavi temom položaja LGBT osoba na jugu Srbije. U samom opisu problema se navodi da će se projektom širiti ideja o važnosti razumevanja ljudi koji su drugačije seksualne orijentacije, da će se nastaviti podrška LGBT osobama, da će se truditi (verovatno se misli na projektni tim) da se LGBT osobama obezbedi bolji položaj u društvu.

Prilikom planiranja projektnih aktivnosti nije postojala participacija korisnika pa nije jasno kako su potrebe korisnika utvrđene budući da LGBT osobe nisu automatski i socijalno ugrožene osobe. Takođe, projekat se u suštini bavi diskriminacijom osoba zbog svoje seksualne orijentacije što nije tema konkursa.

Aktivnosti navedene u predlogu nisu jasno definisane. Na primer, nije jasno šta se podrazumeva pod aktivnošću „*Niko nije slobodan dok svi nisu slobodni*“ jer ista nije obrazložena niti se pominje u nastavku predloga projekta.

Rezultat projekta „*Održivost kancelarije i organizacije*“ nije direktno povezan sa korisnicima već se odnosi na samog podnosioca projekta, na pitanje funkcionisanja organizacije. Kao indikator jednog rezultata je navedeno „*Smanjenje homofobije u sredini*“. Iz ove formulacije ne može se utvrditi prvo u kojoj „sredini“ jer se u predlogu govori o „jugu Srbije“ i „ovom delu Srbije“. Drugo ne može se utvrditi koji je izvor verifikacije indikatora odnosno u kom dokumentu ili na kom mestu će biti dostupna informacija o ovom smanjenju (npr. da li je to izveštaj Poverenice za ravnopravnost ili neki drugi dokument).

Nije opisano kako će se pratiti i proceniti uspešnost projekta (monitoring i evaluacija) kako bi donator imao u vidu na koji način će projektni tim pratiti projekat.

Po navodima podnosioca projekat traje od 2012. godine i još uvek nije održiv bez pomoći lokalne samouprave. Takođe, organizacija koristi prostorije i opremu Odbora za ljudska prava Leskovac što znači da sama nema kapaciteta da sprovodi projekte. Na kraju, projektni tim čini jedna osoba, dok podaci o 10 volontera nigde nisu navedeni. Nije poznato zbog čega je komisija predložila, a donator odobrio da se finansira ovaj projekat s obzirom da je jedan od kriterijuma za izbor bio da organizacije – podnosioci imaju kapaciteta za sprovođenje programa/projekata.

Kao najvažnije dostignuće projekta u izveštaju je navedeno okupljanje pripradnika LGBT populacije na jednom mestu iz čega se ne može zaključiti kako su okupljanja doprinela npr. smanjenju homofobije ili diskriminacije. Ta okupljanja su ostala zatvorena za javnost kao i na početku projekta što je u suprotnosti sa ciljem projekta. Deo izveštaja koji treba da predstavi postignuća projekta je identičan opisu problema tačnije opis problema je samo iskopiran (zajedno sa slovničkim greškama) iz predloga projekta u ovaj deo izveštaja što znači da je podnosilac uložio minimum napora u pisanje izveštaja.

O psihološkoj i pravnoj pomoći LGBT osobama, sastancima sa predstavnicima lokalne vlasti i institucija, radionicama, predavanjima i aktivnostima na smanjenju homofobije koje su navedene u predlogu projekta nema nijednog podatka ni priloga izveštaju. Nisu dostavljeni ni dokazi o radu sa korisnicima¹⁸.

¹⁸ U izveštaju se navodi da je bilo 35 korisnika

Finansijski izveštaj prikazuje da celokupan iznos projekta utrošen na honorar „projekt lidera“ tj. osobe odgovorne za upravljanje projektom. Ugovor o angažovanju ove osobe kao ni ugovor o angažovanju 10 volontera koji su navedeni u predlogu projekta, nisu dostavljeni donatoru. U periodu od 2015. do 2017. godine ovo udruženje je imalo budžet od 100.000,00 dinara i glavni donator je bio grad Leskovac.

Istraživački tim nije mogao da pronađe podatke u medijima o projektu ove organizacije podržanom na konkursu 2022. godine. Antikrizni centar Leskovac nema internet stranicu i nema naloge na društvenim mrežama. Pre desetak godina ovo udruženje se bavilo problemima ratnih veterana¹⁹.

Projekat: Prevencija rizičnog ponašanja mladih

Podnosilac: Udruženje profesionalaca u obrazovanju i učenju - APEL

Iznos: 449.675,20 dinara

Cilj programa/projekta: *„Nakon realizovanih radionica učenici osnovnih i srednjih škola će steći nove veštine komunikacije, prepoznati rizična ponašanja, prepoznati oblike nasilja i kako reagovati u situacijama nasilja, razviti veštine donošenja odluka, razviti kritičko mišljenje, naučiti da se blagovremeno odupru pritiscima rizične vršnjačke grupe, steći veštine samopouzdanog reagovanja i preduzeti odgovornost za svoje postupke i izbore“*

Projekat se bavi prevencijom rizičnog ponašanja određenog broja mladih tačnije učenika osnovnih i srednjih škola što nije tema konkursa. Ovo se može zaključiti iz naziva projekta ali ne proizilazi tako jasno iz cilja projekta koji je preširoko postavljen. U njemu se prepoznaje nekoliko različitih tema (razvijanje veštine komunikacije, prepoznavanje rizičnih ponašanja, prepoznavanje oblika nasilja, veštine donošenja odluka, kritičko mišljenje, odupiranje pritiscima rizične vršnjačke grupe, samopouzdanje, preuzimanje odgovornosti). U opisu problema navedene su i teme prevencije nasilja u partnerskim odnosima, nasilje u porodici i nenasilna komunikacija. Kroz deo

¹⁹ <https://jugmedia.rs/antikrizni-centar-ekonomskom-podsticaju-za-veterane/>

koji opisuje rezultate projekta navedeno je i pružanje pomoći roditeljima u realizovanju vaspitne uloge.

Kao korisnici su pored učenika navedeni roditelji i to u duplo većem broju (50 učenika i 100 roditelja) pa se može postaviti pitanje ko je primarna ciljna grupa ovog projekta, roditelji ili učenici. Stručni saradnici (2) su navedeni kao korisnici projekta ali nije navedeno koji saradnici su u pitanju. Takođe nije jasno zbog čega su stručni saradnici navedeni kao korisnici projekta koji bi trebalo da se bavi socijalno ugroženim građanima i građankama. Potrebe korisnika nisu ispitivane pre pisanja projekta već je to navedeno kao posebna aktivnost u predlogu i to samo za učenike. Potrebe roditelja kao korisnika nisu ispitivane niti se iz izveštaja može videti da su oni uopšte učestvovali u projektu.

Traganje za novim izvorima finansiranja nije projektna aktivnost već nešto što se odnosi na funkcionisanje same organizacije i ni na koji način ne može biti povezano sa korisnicima kojima ovaj projekat doprinosi.

Rezultati navedeni u predlogu projekta nisu povezani sa indikatorima. Primera radi, sticanje novih znanja i veština ne znači da je broj učenika sa rizičnim ponašanjem u školi smanjen. Prvo, nema podataka o tome koliko je učenika sa rizičnim ponašanjem bilo u školama pre početka projekta, ni koliko je učenika sa rizičnim ponašanjem učestvovalo na radionicama. Drugo, nije naveden izvor informacija za ovako postavljen indikator na osnovu koga bi se moglo zaključiti da je broj učenika sa rizičnim ponašanjem smanjen.

U delu 6.2 predloga projekta koji opisuje na koji način će partneri učestvovati na projektu navedeno da Centar za socijalni rad Leskovac (u daljem tekstu: Centar):

- obezbeđuje angažovanje dva stručna radnika koji će učestvovati u realizaciji radionica i ostalih projektnih aktivnosti kao i jednog saradnika za realizovanje radionica i
- učestvuje u organizaciji i medijskoj promociji projekta kroz organizovanje javnih nastupa na temu rizičnog ponašanja mladih u lokalnim medijima.

Time, kako se navodi u predlogu, Centar „realizuje svoju zakonom propisanu ulogu da inicira, koordinira i realizuje preventivne aktivnosti u radu sa mladima u cilju sprečavanja devijantnih ponašanja mladih u lokalnoj sredini“.

Iako je navedeno da Centar „obezbeđuje angažovanje dva stručna radnika“ iz projektne dokumentacije se vidi da su psiholog i diplomirani socijalni radnik Centra angažovani i plaćeni za svoj rad od strane organizacije. Zaposleni u javnim službama, odnosno radno angažovani, može van radnog vremena da radi za drugog poslodavca ako dodatni rad nije zabranjen zakonom ili drugim propisom, odnosno ako ne stvara mogućnost sukoba interesa zaposlenog. Privatni interes naročito postoji ako obavljanjem poslova svog radnog mesta zaposleni, odnosno radno angažovani stvara ili može da stvori korist ili pogodnost za sebe ili drugog poslodavca kod koga obavlja dodatni rad, odnosno u drugim slučajevima propisanim zakonom. Dva zaposlena Centra angažovana su na projektu tj. kod drugog poslodavca (Udruženja APEL), dva od pet članova Komisije koja boduje i rangira predloge programa/projekta čine zaposleni Centra i partner na projektu je Centar, što sve ukazuje na mogućí sukob interesa prilikom odobravanja finansiranja ovakvih projekata iz budžeta grada.

Posebno je problematično obrazloženje partnerstva sa Centrom. U predlogu projekta se navodi da će time ova ustanova realizovati svoju „zakonom propisanu ulogu“. Služba za zaštitu dece i mladih Centra svakodnevno radi sa decom i mladima sa poremećajima u ponašanju. U 2022. godini evidentiran je 331 korisnik sa problemima u ponašanju (293 deteta i 38 mlađih punoletnih lica). Radilo se o deci i mlađim punoletnim licima sa asocijalnim ponašanjem, maloletnim krivično neodgovornim izvršiocima krivičnih dela, učiniocima krivičnih dela i maloletnim učiniocima prekršaja²⁰. Stoga je nejasno, zbog čega je Komisija smatrala da je potrebno projektno finansirati nešto što je zakonska obaveza navedene ustanove socijalne zaštite i zbog čega je donator taj predlog prihvatio.

Istraživački tim nije mogao da pronađe internet stranicu ni naloge na društvenim mrežama Udruženja profesionalaca u obrazovanju i učenju APEL. U lokalnim medijima se mogu pronaći informacije o aktivnostima udruženja u oblasti vršnjačkog nasilja²¹ kao i projekti uređenja dvorišta Prihvatišta za žrtve

²⁰ Izveštaj o radu Centra za socijalni rad Leskovac za 2022. godinu https://www.csr-leskovac.rs/index_htm_files/Izvestaj%20o%20radu%20CSR%20za%202022.pdf

²¹ <https://medijacentar016.com/index.php/2020/07/31/marija-stamenkovic-pedagog-clanica-udruzenja-apel-problemi-vrsnjickog-nasilja/>

nasilja u porodici 2017. godine²², postavljanja ograde i stepeništa u ovom objektu 2018. godine²³ i rekonstrukcije zidova i zamene oluka 2019. godine²⁴ sredstvima iz republičkog budžeta. Iz dostupne dokumentacije koju su istraživači analizirali može se videti da je udruženje implementiralo projekte „Savetovalište za brak i porodicu“, „Tretman za rad sa muškarcima počiniocima nasilja u partnerskim odnosima“, „Prevenција rizičnog ponošanja mladih“.

Na 13 od 15 projekata ovog udruženja navedenih u projektnoj dokumentaciji partner je bio Centar za socijalni rad Leskovac, a kao glavni donatori u periodu od 2018. do 2020. godine navedeni su Gradska uprava za društvene delatnosti i Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture.

Projekat: Savetodavna podrška mladima u sukobu sa zakonom

Podnosilac: Centar za porodičnu medijaciju

Iznos: 200.000,00 dinara

Cilj programa/projekta: *„Prevenција i smanjenje antisocijalnog ponašanja mladih sa problemima u ponašanju, kroz kontinuiran i sveobuhvatan program resocijalizacije i prevencije razvoja problema u ponašanju kroz intersektorsku zaštitu“*

U opisu problema navedeno je detaljnije čime se će se projekat baviti – unapređivanje kompetencije zaposlenih i podrška roditeljima u razvoju roditeljskih kompetencija što su ciljevi Strategije za prevenciju i zaštitu dece od nasilja 2020 – 2023²⁵. Radi ostvarivanja prioriteta pod nazivom „Unapređivanje kompetencija zaposlenih u institucijama koje se bave decom“ se u ovom strateškom dokumentu preporučuje razvoj programa obuke za primenu

²² <https://jugmedia.rs/dvoriste-sigurne-kuce-prilagodjeno-najmladjima/>

²³ <https://jugpress.com/nova-ograda-i-stepeniste-za-sigurnu-kucu/>

²⁴ <https://jugpress.com/rekonstruisan-deo-sigurne-kuce/>

²⁵ <https://www.minrzs.gov.rs/sr/dokumenti/ostalo/strategija-i-akcioni-plan-za-prevenciju-i-zastitu-dece-od-nasilja-za-period-od-2020-do-2023-godine>

strategija, akcionih planova i protokola koje se odnose na zaštitu dece od nasilja, kao i programa obuke za pružanje usluga koje se odnose na prevenciju i zaštitu dece od nasilja za nosioce pravosudnih funkcija, državne službenike, kao i predstavnike javnih službi i organizacija civilnog društva. Iz ovoga je jasno da se opis problema ne podudara sa ciljevima konkursa ali ni sa ciljem i nazivom projekta koji predviđa podršku mladima u sukobu sa zakonom, a ne institucijama tj. stručnim radnicima (kako je to u projektu navedeno) i roditeljima.

Programi resocijalizacije (pomenuti u cilju projekta) nisu uopšte predviđeni navedenom Strategijom za zaštitu dece od nasilja već se, primera radi, navodi u Strategiji razvoja sistema izvršenja krivičnih sankcija 2022 – 2027²⁶.

U naslovu projekta se govori o „mladima u sukobu sa zakonom“ dok se u cilju i opisu problema govori o „antisocijalnom ponašanju mladih“ i prevenciji. U delu koji opisuje rizike se navode kriterijumi za izbor korisnika²⁷ – oni će biti uključivani u zavisnosti od procene organa starateljstva, rešenja suda o realizaciji vaspitne mere i/ili rešenja javnog tužilaštva o realizaciji vaspitnih naloga. U delu koji opisuje korisnike navode se i deca i mladi koji su već došli u sukob sa zakonom. Kod korisnika koji su već došli u sukob sa zakonom „prevencija razvoja problema“ kojoj projekat teži je u najmanju ruku upitna. Postavlja se pitanje i da li je projekat uopšte potreban u slučajevima gde sa korisnikom već radi organ starateljstva, pravosuđe i tužilaštvo.

Opis problema počinje rečenicom „*Problemi u ponašanju kod dece i mladih koji čak dovode do sukoba sa zakonom je u porastu, kako u smislu broja incidenata i prestupa, tako i u smislu njihove težine i stope recidivizma kod onih koji su počinili krivična dela sa većim stepenom društvene opasnosti*“.

Iz rečenice podnosioca projekta navedene u prethodnom pasusu ne može se ni zaključiti da li kreator projekta govori o porastu problema u ponašanju dece i mladih, porasta incidenata, porasta prestupa ili porasta krivičnih dela. Takođe, u stručnoj literaturi se navodi da „*u javnosti, kako u laičkoj, stručnoj i naučnoj, u Srbiji, široko je rasprostranjeno uverenje o stalnom porastu i sve*

²⁶ <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2022/142/1#>

²⁷ U obrascu predloga projekta postoji poseban deo pod nazivom „Korisnici projekta“ gde je prikladnije navesti ove podatke jer izbor korisnika ne predstavlja rizik.

*težim posledicama maloletničkog prestupništva*²⁸. Ovakvo uverenje u velikoj meri je kreirano i pod uticajem medija koji ne retko iznose na dokazima neutemeljene podatke²⁹.

Kao i ostatku projektnog predloga i ovde kreator projekta spaja „probleme u ponašanju“, „incidente“, „prestupe“ i „krivična dela“ što dovodi do nejasnoća oko toga sa kojom ciljnom grupom će projektni tim raditi i samim tim na koji način. U stručnoj literaturi se govori o značaju razlikovanja ovih i sličnih pojmova: *„...kritička razlika između delinkvencije i ostalih asocijalnih, antisocijalnih i devijantnih ponašanja u osnovi je zakon. Sa druge strane u kriminološkoj literaturi u Srbiji se ukazuje i na značaj razlikovanja maloletničke delinkvencije i maloletničkog kriminaliteta, pri čemu delinkvencija predstavlja vršenje u pravu kažnjivih radnji (delikata) što znači - ne samo krivičnih dela, nego i prekršaja, privrednih prestupa, a tu spadaju i disciplinske krivice. Međutim, često se u ovu oblast proučavanja uvodi i pojam antisocijalnog ponašanja koji ima drugačije i šire značenje i u osnovi je sociološki pojam*³⁰. *Primeri radi, vandalizam, izazivanje buke u toku noći, ispisivanje grafita i sl. navode se kao klasični primeri antisocijalnog ponašanja mladih*³¹.“.

U aktivnostima projekta se navodi da će se savetovanje za roditelje odvijati u skladu sa individualnim planom usluga koje je sačinio voditelj slučaja u Centru za socijalni rad. Ukoliko individualni plan usluga postoji i ukoliko postoji osoba određena u Centru za vođenje slučaja, nejasno je zbog čega je potrebno uključivati projektni tim i šta će projekat doprineti radu sa korisnicima.

Za aktivnosti „Psihološka podrška deci i porodici“ i „Porodični klub“ je navedeno da će se održavati nakon donošenja odluke o prestanku vanrednog

²⁸ Stevanović, I. (2020), Izazovi u postpenalnom prihvatu maloletnih učinilaca krivičnih dela u Srbiji (norme, praksa i mere unapređenja), Beograd, Institut za kriminološka i sociološka istraživanja

²⁹ Nikolić Ristanović, V. (2014) "Između ideologije i na dokazima zasnovanih društvenih odgovora na maloletničku delinkvenciju" u: Nikolić Ristanović, V. & Stevković, Lj. (ur.) Maloletnička delinkvencija u svetu i Srbiji - trendovi i društveni odgovori, Beograd: "Prometej" & Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu

³⁰ Stevanović, I. (2020), Izazovi u postpenalnom prihvatu maloletnih učinilaca krivičnih dela u Srbiji (norme, praksa i mere unapređenja), Beograd, Institut za kriminološka i sociološka istraživanja

³¹ Joyce, P., Wain, N. (2010) A Dictionary of Criminal Justice, London: Routledge.

stanja u zemlji. To znači da u trenutku pisanja projekta nije bilo poznato da li će aktivnosti uopšte biti sprovedene jer je to zavisilo od epidemiološke situacije u zemlji tj. uslova koji su u potpunosti van kontrole projektnog tima.

Stručni radnici, koji su označeni kao korisnici projekta, navedeni su u aktivnosti „Konsultativni sastanci sa stručnim saradnicima“ ali na taj način da nije jasno ko su stručni radnici, ko su stručni saradnici, ko će sa kim imati sastanak, kao ni šta je svrha aktivnosti. Pomenuta aktivnost je opisana na sledeći način:

„U toku projekta biće dve posete stručnih saradnika koji će biti u funkciji konsultanta. Stručni radnici su angažovana stručna lica ispred Centra za porodičnu medijaciju. U toku poseta stručni saradnici imaju konsultativne sastanke sa predstavnicima Centra za porodičnu medijaciju koji će za cilj imati podršku u formiranju programskih aktivnosti.“

Aktivnost „Fokus grupe“ treba da izmeri kvalitet programskih aktivnosti u dnevnom centru. Nije jasno šta je „dnevni centar“ jer ništa slično nije pomenuto u predlogu projekta.

U narativnom izveštaju je navedeno da se odnosi na prvi izveštajni period (periodični izveštaj) što se ne uklapa sa finansijskim izveštajem koji je dostavljen kao finalni izveštaj. Kao datum sastavljanja izveštaja je naveden 30. januar 2023. godine i naveden je redni broj izveštaja (broj 1) što znači da podnosilac nije dostavljao periodične izveštaje.

Rezultati projekta su opisani zajedno sa indikatorima ali ne može se utvrditi koji je izvor verifikacije indikatora odnosno u kom dokumentu ili na kom mestu će biti dostupna informacije o postizanju rezultata.

Rezultat „Stručni radnici CSR-a upoznati su sa procedurom i značajem izricanja vaspitnih naloga umesto sankcija“ je posebno značajan jer je projektni tim sastavljen od dvoje zaposlenih u Centru za socijalni rad Leskovac – specijalnog pedagoga i psihologa. Ukoliko pretpostavimo da se radi o stručnim radnicima Centra za socijalni rad Leskovac (jer podnosilac projekta u predlogu navodi samo „CSR“) koji su edukovani ovom prilikom, to bi značilo dve stvari – stručni radnici Centra nisu dovoljno edukovani o nečemu što je njihov posao i zaposleni Centra za socijalni rad u Leskovcu su jedni drugima držali predavanje na temu izricanja vaspitnih naloga.

Služba za zaštitu dece i mladih Centra svakodnevno radi sa decom i mladima sa poremećajima u ponašanju. U 2022. godini evidentiran je 331 korisnik sa problemima u ponašanju (293 deteta i 38 mlađih punoletnih lica). Radilo se o deci i mlađim punoletnim licima sa asocijalnim ponašanjem, maloletnim krivično neodgovornim izvršiocima krivičnih dela, učinocima krivičnih dela i maloletnim učinocima prekršaja³². Stoga je nejasno, zbog čega je Komisija smatrala da je potrebno projektno finansirati nešto što je zakonska obaveza navedene ustanove socijalne zaštite i zbog čega je donator taj predlog prihvatio.

Centar za socijalni rad Leskovac je kao partner na ovom projektu obezbedio sve preduslove za sprovođenje projekta - pored licenciranih stručnih radnika, prostorije za sastanke sa korisnicima i informacije o deci kojoj su izrečeni vaspitni nalozi. Nejasan je doprinos podnosioca predloga projekta, a ne može se napraviti ni razlika između rada projektne tima i redovnog rada zaposlenih u Centru za socijalni rad Leskovac.

Iako je navedeno da Centar „obezbeđuje učestvovanje licenciranih stručnih radnika“ iz projektne dokumentacije se vidi da su specijalni pedagog i psiholog Centra angažovani i plaćeni za svoj rad od strane organizacije. Zaposleni u javnim službama, odnosno radno angažovani, može van radnog vremena da radi za drugog poslodavca ako dodatni rad nije zabranjen zakonom ili drugim propisom, odnosno ako ne stvara mogućnost sukoba interesa zaposlenog. Privatni interes naročito postoji ako obavljanjem poslova svog radnog mesta zaposleni, odnosno radno angažovani stvara ili može da stvori korist ili pogodnost za sebe ili drugog poslodavca kod koga obavlja dodatni rad, odnosno u drugim slučajevima propisanim zakonom. Dva zaposlena Centra angažovana su na projektu tj. kod drugog poslodavca (Centra za porodičnu medijaciju), dva od pet članova Komisije koja boduje i rangira predloge programa/projekta čine zaposleni Centra za socijalni rad Leskovac i partner na projektu je Centar za socijalni rad Leskovac, što sve ukazuje na mogući sukob interesa prilikom odobravanja finansiranja ovakvih projekata iz budžeta grada.

³² Izveštaj o radu Centra za socijalni rad Leskovac za 2022. godinu https://www.csr-leskovac.rs/index_htm_files/Izvestaj%20o%20radu%20CSR%20za%202022.pdf

Prilozi narativnom izveštaju ne pružaju bilo kakav dokaz o radu sa korisnicima. Nema podataka gde su i kada održavane radionice, gde se nalazi „Porodični klub“ i „Škola roditeljskih veština“, kao i šta su rezultati fokus grupa. Prilozi izveštaju nezavisnog revizora ukazuju na brojne nelogičnosti³³. Pre svega, utrošeno je 16 hiljada dinara na usluge taksi prevoza iako je smernicama konkursa naznačeno da su troškovi plaćanja usluge taksi prevozom - neprihvatljivi. Iz predloga projekta i aktivnosti koje su predviđene nije jasno za koje aktivnosti je bilo potrebno koristiti usluge taksi prevoza kada se rad sa korisnicima (sudeći po projektnoj dokumentaciji) organizovao uglavnom u prostorijama Centra za socijalni rad u Leskovcu. Iz istog razloga nije jasno ni gde su prevoženi korisnici usluga za šta je utrošeno 10 hiljada dinara. Ovaj prevoz je označen u izveštaju nezavisnog revizora kao „Prevoz za korisnike usluga i korisnike-učesnike organizovanih aktivnosti (sastanci, seminari, konferencije i sl.)“ ali nema dokaza da je bilo kakav seminar, sastanak ili konferencija održana. Budući da nalozi za službeno putovanje nisu priloženi računima za gorivo ne može se utvrditi ni ko je od članova projektnog tima putovao, kojim vozilom, sa kojim zadatkom, koji broj korisnika je prevezio, na kojoj relaciji i slično. Usluge taksi prevoza u dva slučaja su korišćene subotom i nedeljom (neradni dani) i gorivo je u dva slučaja kupljeno nakon 9 sati uveče. S obzirom na projektnu dokumentaciju ne može se zaključiti gde bi projektni tim i korisnici mogli da se kreću tj. koje aktivnosti na projektu bi mogle da se sprovedu u ovim terminima.

Troškovi štampe su sledeća veća stavka budžeta (89.000,00 dinara). Projektni tim je odštampao 248 postera na šta je potrošeno preko 77 hiljada dinara. Takođe, odštampano je i 800 vizit karti. Nijedan poster ni vizit karta nije dostavljena kao prilog izveštajima, a promotivna kampanja nije ni predviđena aktivnostima projekta. U narativnom delu budžeta je navedeno da su troškovi promotivnih aktivnosti u stvari troškovi štampanja flajera koje će biti podeljeni učenicima srednjih škola gde se radionice održavaju. Međutim, održavanje radionica po školama nije pomenuto u delu opisa aktivnosti. Troškovi honorara za angažovane osobe iznose 60.000, dinara ali nema ugovora o angažovanju koji bi pokazali osnov za ove isplate. Šest hiljada dinara je prikazano kao trošak organizacije seminara/stručnih konferencija/sastanaka

³³ Podnosilac nije dostavio finansijski izveštaj na propisanom obrascu ni specifikaciju troškova pa je projektni tim koristio izveštaj nezavisnog revizora za potrebe analize

ali iz priložene dokumentacije se ne vidi za koji seminar, stručnu konferenciju ili sastanak je ovaj iznos potrošen i u koje tačno svrhe.

Centar za porodičnu medijaciju ima internet stranicu³⁴ i nalog na društvenoj mreži³⁵ ali istraživači nisu mogli da pronađu informacije o ovom projektu.

Na svim projektima ovog udruženja koje su navedeni u projektnoj dokumentaciji partner je bio Centar za socijalni rad Leskovac, a kao glavni donator u periodu od 2019. do 2021. godine navedeni su Grad Leskovac i „donatori“.

Projekat: Unapređenje medijacije kao mere socijalne zaštite na teritoriji grada Leskovca

Podnosilac: Centar za porodičnu medijaciju

Iznos: 250.000,00 dinara

Cilj programa/projekta: *„Potpisani Sporazumi o razvodu, vršenju roditeljskog prava i deobi imovine na osnovu kojih je Osnovni sud doneo presudu i realizovani Sporazumi o načinu naknade štete u situaciji vršnjačkog nasilja“*

U opisu projekta se navodi da se medijacija u ustanovama socijalne zaštite uopšte ne primenjuje ali se ne navodi na koje ustanove se misli. Sa potrebom implementacije medijacije saglasni su i „rukovodeći organi ustanova“ ali se dalje ne konkretizuje na koje organe i kojih ustanova se misli. Projekat predviđa, između ostalog, radionice za „radnike ustanova socijalne zaštite“ (bez preciznog određivanja na koje radnike i koje ustanove se misli) što nije tema konkursa.

Konkretizacija ustanove socijalne zaštite se navodi dalje u predlogu projekta – Centar za socijalni rad Leskovac. Imajući u vidu da projektni „tim“ čini jedna

³⁴ <https://www.medijacijaleskovac.rs/>

³⁵ <https://www.facebook.com/medijacija.Leskovac/>

osoba (specijalni pedagog i zaposleni ove ustanove) to znači da će on držati radionice o značaju medijacije svojim kolegama i koleginicama³⁶.

Besplatne medijacije su predviđene i za korisnike koje preporučí (neodređena) ustanova socijalne zaštite. Ali se dalje u delu koji opisuje participaciju korisnika u projektu navodi da će oni snositi troškove sudskih taksi, a da će grad Leskovac finansirati postupke posredovanja shodno Pravilniku o tarifi o nagradama i naknadama u postupku posredovanja. Nakon ovog opisa nejasno je da li će korisnici projekta imati troškove i koliko će oni iznositi, zbog čega grad Leskovac mora da finansira postupke posredovanja kada već finansira projekat i zbog čega će korisnici biti obavezni da plaćaju sudske takse kada je cilj medijacije izbegavanje dugih i skupih sudskih postupaka kako je to navedeno u opisu problema.

Takođe, u delu održivosti projekta navedeno je da će se nakon prestanka finansiranja od strane grada³⁷ nastaviti sa postupkom medijacije u skladu sa Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći čije troškove „refundira država“. Imajući u vidu da podnosilac na svojoj internet stranici³⁸ reklamira komercijalnu uslugu posredovanja postavlja se pitanje u kojoj meri podnosilac koristi sredstva projekta da unapredi postupak medijacije u javnom interesu, a u kojoj meri to čini radi svog profita.

Centar za socijalni rad Leskovac je predviđen kao partner na projektu i od strane stručnih službi ove ustanove biće upućivani „medijabilni korisnici“ Centru za porodičnu medijaciju. U Pravilniku o organizaciji i sistematizaciji poslova u Centru za socijalni rad Leskovac³⁹ navodi se da supervizor i voditelj slučaja Službe za zaštitu dece i mladih mogu pružati direktne usluge medijacije korisnicima. Zašto je Komisija i donator smatrao da je bilo potrebno finansirati projekat u kome se obavlja ono što je već uloga Centra za socijalni rad Leskovac tj. njegovih zaposlenih ostaje nejasno. Postavlja se pitanje i koji je doprinos

³⁶ Potencijalni sukob interesa u ovakvim slučajevima već je opisan kod Udruženja profesionalaca u obrazovanju i učenju i drugog projekta Centra za porodičnu medijaciju „Savetodavna podrška mladima u sukobu sa zakonom“

³⁷ Istraživači pretpostavljaju da je podnosilac projekta mislio na donatora – grad Leskovac

³⁸ <https://www.medijacijaleskovac.rs/>

³⁹ https://www.csr-leskovac.rs/index.htm_files/sistematizacija.pdf

projekta i dodatna vrednost uključivanja eksternog partnera u nešto što je redovan rad ove ustanove.

Rezultati nisu precizno definisani u predlogu projekta, ali pored toga, oni su predstavljeni u narativnom izveštaju različito od onoga kako su navedeni u predlogu. Konkretno, o rezultatu “Naknađena šteta u postupku posredovanja” se ne govori. Indikator rezultata “Sporni odnos rešen mirnim putem” pored toga što nije precizan, nema ni izvor verifikacije. Ovde se navodi “trenutno imamo sedam pravnosnažnih presuda na osnovu Sporazuma u postupku posredovanja”, a da se dalje ne obrazlaže ko ima sedam presuda, na koji način je projektni tim doprineo zaključivanju posredovanja, između kojih strana je sproveden postupak posredovanja i tako dalje. Što se tiče trećeg rezultata “Stručni radnici promovišu medijaciju kao poželjan postupak u rešavanju narušenih porodičnih odnosa” u izveštaju je dodato da su to stručni radnici Centra za socijalni rad Leskovac kao i da pored njih medijaciju promovišu i “predstavnici udruženja”. Broj realizovanih medijacija koji bi trebao da potvrde ove tvrdnje je nepoznat. I pored očiglednih promena u odnosu na predlog projekta, u izveštaju se na navodi da aktivnosti nisu menjane.

Kao prilog narativnom izveštaju nije dostavljen nijedan dokaz o radu sa korisnicima.

Struktura utroška sredstava prikazana u izveštaju nezavisnog revizora i priložima veoma je slična troškovima načinjenim u drugom projektu ovog podnosioca⁴⁰ koji je podržan na ovom konkursu (honorari, prevoz, usluge štampanja).

Troškovi štampe su najveća stavka budžeta (163.250,00 dinara). Projektni tim je odštampao 225 postera na šta je potrošeno preko 119 hiljada dinara. Takođe, odštampano je i 300 vizit karti⁴¹. Nijedan poster nije dostavljen kao prilog izveštaju, a promotivna kampanja nije ni predviđena aktivnostima projekta.

⁴⁰ Projekat “Savetodavna podrška mladima u sukobu sa zakonom”

⁴¹ Podnosilac je u dva projekta socijalne zaštite podržana 2022. godine od strane grada Leskovca odštampao ukupno 1100 vizit karti. Udruženje nema zaposlenih i angažovane su dve osobe na oba projekta.

U narativnom delu budžeta je navedeno da su troškovi promotivnih aktivnosti troškovi izrade video klipa i "roll bara" za TV promociju i plaćanje tromesečne reklame na jednoj lokalnoj televiziji. Iz izveštaja se ne vidi da je bilo kakvo plaćanje za ovakvu vrstu usluga izvršeno.

„Prevoz za korisnike usluga i korisnike-učesnike organizovanih aktivnosti (sastanci, seminari, konferencije i sl.)“ je naveden i u ovom izveštaju ali nema dokaza da je bilo kakav seminar, sastanak ili konferencija održana. Kao dokaz ove aktivnosti priloženi su samo računi za gorivo iz kojih se može zaključiti da su one implementirane vikendom.

Troškovi honorara za angažovanu osobu iznose 26.600, dinara ali nema ugovora o angažovanju koji bi pokazali osnov za ovu isplatu. Iz predloga projekta se može zaključiti da je osoba angažovana na projektu licencirani medijator za postupke posredovanja u porodičnim odnosima. Kvalifikacije osobe (koja je ujedno i zastupnik udruženja) dostavljene su u prilogima finalnom izveštaju, što znači nakon završetka projekta. Iz dozvole za posredovanje koja je dostavljena vidi se da je angažovana osoba mogla da posreduje u sporovima od 8. jula 2022. godine, dakle nekoliko meseci nakon početka projekta. Izdata je na tri godine što znači da ovo lice prvi put dobija dozvolu⁴². Stoga je nejasno kako je Komisija predložila, a donator odobrio finansiranje ovog projekta kada osnovni preduslov nije ispunjen - ovlašćeni medijator koji će posredovanje i vršiti.

⁴² Dozvola za posredovanje izdaje se prvi put sa rokom važenja od tri godine, a kada se obnavlja izdaje se na rok od pet godina. (Zakon o posredovanju u rešavanju sporova, čl. 37)

Projekat: Od nas za vas

Podnosilac: Grad Jelica

Iznos: 2.500.000,00 dinara

Cilj programa/projekta: *“Doprinos na smanjenju socijalne ugroženosti i društvene isključenosti starih lica kroz pružanje socijalne usluge - Pomoći u kući, na nivou grada Leskovca”*

Pored smanjenja socijalne ugroženosti, cilj projekta treba da doprinese smanjenju društvene isključenosti. Društvena isključenost se po nekim autorima definiše kao složen i višedimenzionalan proces koji uključuje nedostatak ili uskraćivanje resursa, prava, dobara i usluga i nemogućnost učešća u normalnim odnosima i aktivnostima, dostupnim većini ljudi u društvu, bilo u ekonomskim, društvenim, kulturnim ili političkim arenama⁴³. Nejasno je kako bi projekat koji se sastoji od obezbeđivanja pomoći u kući, nabavke životnih namirnica i slušanja u trajanju od tri sata nedeljno postigao ovako kompleksan cilj.

Ostvarivanje cilja projekta procenjuje se kroz njegove rezultate. Međutim, u rezultatima se “socijalna ugroženost” i “društvena isključenost” ne pominju. Rezultat “Omogućena dostupnost usluge socijalne zaštite” i “Poboljšan kvalitet života starih lica” su suviše uopšteni da bi se povezali sa ciljem projekta. Pored toga, za indikatore rezultata nije dostavljen nijedan dokaz. Konkretno, nisu dostavljeni ugovori o prihvatanju usluge iako bi ti dokumenti trebali da pokažu dostupnost usluge. Za “broj i zadovoljstvo korisnika” nije ni navedeno kako će se zadovoljstvo korisnika meriti iako bi taj indikator trebao da pokaže koliko je kvalitet života korisnika poboljšan.

Potrebe korisnika nisu utvrđivane. Podnosilac projekta je naveo da se dve stvari uvek provlače kao najveći problemi i da je to utvrđeno u direktnom kontaktu sa starima. Zbog toga što je opis problema neprecizan i uopšten, on

⁴³ Levitas, R., Pantazis, C., Fahmy, E., Gordon, D., Llyod, E., Patsios, D. (2007) The Multi-dimensional analysis of social exclusion, Bristol: Department of Sociology and School for Social Policy, Townsend Centre for the International Study of Poverty

ne pruža dovoljno informacija o tome da li su stvarne potrebe korisnika uzete u obzir ili je podnosilac projekta samostalno odredio najveće probleme.

Aktivnosti su detaljno razrađene, međutim ni za jednu aktivnost nije dostavljen dokaz u izveštaju donatoru. Nema prijava korisnika, plana pružanja usluga korisnicima, radnih lista kućnih pomoćnica, nema ankete o zadovoljstvu korisnika. Kao aktivnost navedeno je i izveštavanje donatora što ne predstavlja projektnu aktivnost, već spada u redovan rad organizacije.

Iako pisanje izveštaja treba da bude obaveza podnosioca projekta, u projektnom predlogu je navedeno da će pisanje izveštaja pa čak i njegovu dostavu "finansijeru" vršiti agencija zadužena za vođenje projekta. Nije poznato zbog čega je komisija predložila, a donator odobrio da se finansira ovaj projekat s obzirom da je jedan od kriterijuma za izbor bio da organizacije – podnosioci imaju kapaciteta za sprovođenje programa/projekata.

Važno je napomenuti da projektni predlog sadrži u više delova identične i vrlo slične rečenice kao projekat "SOS ofis za žrtve nasilja" Udruženja samohranih roditelja Leskovca Tate i Mame (podržan na Konkursu 2022. godine), dok je identičan projektu "Mi smo tu za vas" podnosioca Udruženja sindikata penzionera Leskovca (podržan na Konkursu 2022. godine). Po podacima Agencije za privredne registre, zakonski zastupnik Udruženja samohranih roditelja Tate i Mame Leskovac i Udruženja sindikata penzionera Leskovac je u 2022. godini bila ista osoba.

U izveštaju nema nijednog dokaza o radu sa korisnicima, već su dostavljeni samo dokazi o raznim plaćanjima.

Kao datum sastavljanja izveštaja podnosilac je naveo 30. januar 2023. godine i redni broj izveštaja (broj 1) što znači da periodični izveštaji nisu dostavljeni, što je suprotno pravilima Konkursa.

Projektni tim je potrošio skoro 1000 litara goriva (216,000.00 RSD) na sprovođenje projektnih aktivnosti. Pošto nema podatka o radu sa korisnicima ne može se utvrditi da li je ova količina goriva neophodna za projektne aktivnosti (npr. zbog udaljenosti njihovog prebivališta, prevoza kućnih pomoćnica i slično). Takođe, u poslednjim mesecima sprovođenja projekta količine goriva su se skoro duplirale (sa 97 litara u aprilu 2022. godine na 179

litara u decembru 2022. godine), a da ta promena i njeni uzroci nisu objašnjeni u narativnom izveštaju.

U narativnom izveštaju navedeno je da je podržano 43 korisnika - starih lica i 200 srodnika. Međutim, iako su za njih predviđeni higijenski paketi broj kupljenih sredstava za ličnu higijenu ne odgovara ovom broju korisnika. Primera radi u jednoj nabavci kupljen je jedan sapun od 100 grama.

Istraživački tim nije mogao da pronađe podatke u medijima o projektu ove organizacije podržanom na Konkursu 2022. godine. Grad Jelica nema internet stranicu i nema naloge na društvenim mrežama. Na gradskom konkursu za finansiranje ili sufinansiranje programa/projekata udruženja u oblasti socijalne zaštite u 2023. godini projekat "Od nas za vas 2023" ovog podnosioca finansiran je sa 2.500.000,00 dinara što je najveći iznos koji je udruženje dobilo na dosadašnjim konkursima⁴⁴. U godini svog osnivanja (2017) udruženje je na konkursu za finansiranje programa/projekata socijalne zaštite dobilo najviše sredstava od svih podnosilaca.

U aprilu 2024. godine udruženje je obrisano iz registra, a za sedam godina postojanja je samo kroz projekte socijalne zaštite⁴⁵ finansirano iz budžeta grada Leskovca sa preko 13 miliona dinara.

Projekat: Svesno roditeljstvo

Podnosilac: Grad Jelica

Iznos: 250.000,00 dinara

Cilj programa/projekta: *"Opšti cilj projekta je pružanje psihološke podrške u grupama i individualno roditeljima i deci koji imaju problem u prilagođavanju, u emocionalnoj i socijalnoj inteligenciji. Povećati broj svesnih roditelja. Bolja socijalizacija dece"*

⁴⁴ <https://novi.gradleskovac.org/wp-content/uploads/2023/01/Odluka.pdf>

⁴⁵ Udruženje je iz budžeta grada Leskovca dobijalo finansiranje i za projekte zaštite životne sredine

U opisu projekta podnosilac navodi da će ovim projektom pružati psihološku podršku roditeljima u "najkritičnijem" periodu prilagođavanja dece na novu sredinu i podršku u "svakodnevnim" situacijama u školi i životu. Nije detaljnije obrazloženo koje su to situacije i zašto su roditelji predškolske i dece koja kreću u peti razred osnovne škole u situaciji socijalne potrebe koja će ovim projektom biti zadovoljena. U opisu problema je navedeno da je nauka prepoznala važnost svesnog roditeljstva i da su istraživanja psihologa to potvrdila ali se istraživanja ne navode. Imajući napred navedeno u vidu može se zaključiti da se projekat bavi temama Konkursa.

Participacija korisnika prilikom planiranja projekta je prikazana previše uopšteno pa se iz nje ne može zaključiti da li je uopšte participacije bilo. Takođe, kao korisnici su navedeni "psiholozi iz sistema obrazovanja" i "roditelji koji imaju decu u pomenutom uzrastu" što nisu kategorije socijalno ugroženih građana.

U predlogu su navedene aktivnosti kao što su okupljanje projektnog tima (što nije aktivnost, već preduslov za sprovođenje projekta) i evaluacija projektnih aktivnosti (što predstavlja obavezu projektnog tima, a ne aktivnost sa korisnicima).

Rezultati projekta su neprecizni. U predlogu se navode termini kao što su "Emocionalno inteligentniji", "Socijalno inteligentniji", "veća socijalizacija" i "bolja komunikacija" što se ne može izmeriti indikatorima koji su navedeni. Prvo, sprovođenje neke obuke za određeni broj roditelja i dece ne znači da je obuka i dala efekat u praksi. Drugo, indikatori kao što su "20 deteta koji su se lakše prilagodili prvom razredu" i slični, su nemerljivi. Nijedan od indikatora nije vremenski ograničen. Indikator "individualni razgovori" nije dovoljno precizan jer predstavlja projektnu aktivnost i ne govori ništa o rezultatu.

Projekat traje samo 2 meseca, a sproveden je tokom novembra i decembra 2022. godine kada je jedna od ciljnih grupa (deca koja kreću u prvi i peti razred) već nekoliko meseci u školskim klupama tj. kada je prošao "najkritičniji period prilagođavanja" kako je to navedeno u opisu problema.

U izveštaju je navedeno da su održane dve radionice sa preko 40 učesnika ali o tome, osim podataka o raznim plaćanjima, nema drugih dokaza. Nema nijednog dokaza o sprovođenju aktivnosti/radionica, edukativnog materijala,

evaluacija koje su vršene, povratne informacije roditelja koji su učestvovali, lista učesnika, fotografija i slično. Ankete i izveštaji o razgovorima koji su navedeni kao način praćenja i procene postignuća projekta takođe nisu dostavljeni.

Veći deo izveštaja nije čak ni popunjen ("Monitoring", "Održivost", "Zaključci" i tako dalje), a neki delovi koji su popunjeni sadrže očigledne protivrečnosti. U jednom delu izveštaja se kaže da je podržano 20 dece i 44 roditelja, da bi se dalje navelo da je podržano 44 korisnika i to 19 mladih od 15 do 30 godina i odraslih od 31 do 64 godina.

Što se tiče finansijskog izveštaja, 66% troškova projekta (165.000,00 dinara) čine honorari koordinatora projekta i psihologa. Ostali troškovi (zakup prostora, catering, osveženje) mogu se povezati sa održavanjem radionice ali u nedostatku drugih dokaza (fotografija, spiska učesnika i sl.) to se ne može sa sigurnošću utvrditi.

O projektu nema informacija u lokalnim medijima.

Projekat: Resocijalizacija socijalno ugroženih porodica Roma

Podnosilac: Humanitarna organizacija "Izvor života"

Iznos: 299.000,00 dinara

Cilj programa/projekta: *"Smanjenje broja korisnika socijalne pomoći. Povećanje broja privatnih preduzetnika Roma. Smanjenje siromaštva i suzbijanje diskriminacije nad Romima."*

U opisu projekta koji se nalazi na početku predloga podnosioca se ne govori o projektu već o širem kontekstu, tačnije potrebi razvijanja društvene svesti o inkluziji Roma, principu inkluzije generalno, zakonskim rešenjima finansiranja

socijalne zaštite i nerazvijenosti usluga socijalne zaštite na nivou lokalne samouprave.

Opis problema precizno definiše problem i navodi njegove konkretnije ciljeve - razvijanje svesti kod Roma iz socijalno ugroženih porodica o potrebi uključivanja u javni život kroz traženje posla, samozapošljavanje, društveno angažovanje i tako dalje.

Potrebe korisnika su utvrđivane kroz razgovore što nije dovoljno precizno i o tome nema dostavljenih dokaza (npr. neke vrste zapisnika sa sastanaka).

Skoro 90% budžeta (265.800,00 dinara) potrošeno je na promotivne aktivnosti i to štampanje flajera, brošura, lifleta i drugih publikacija koje Rome treba da "upoznaju sa Strategijom za socijalno uključivanje" ali i da promovišu rad Nacionalne službe za zapošljavanje, grada Leskovca i Centra za socijalni rad Leskovac. Sudeći po utrošenim sredstvima, najveći korisnici ovog projekta su organi državne uprave i lokalne samouprave koji imaju višestruko veće budžete od podnosioca projekta. Međutim, istraživači nisu mogli sa sigurnošću da zaključe ni to jer nijedna brošura, flajer, publikacija i slično nije priložena izveštaju.

U predlogu projekta detaljno je opisana aktivnost štampanja iako se po standardima upravljanja projektima to ne smatra projektom aktivnošću.

Rezultati projekta su neprecizni, a indikatori pored toga što nisu adekvatno formulisani nemaju ni izvore verifikacije. Kao takvi oni i pre implementacije ne ukazuju na to da projekat može ostvariti svoj cilj.

U izveštaju su kao rezultati projekta predstavljeni podela reklamnog materijala, razgovor sa radno sposobnim Romima i Romkinjama i plan da se u narednim mesecima održi još jedan razgovor jer su korisnici bili jako zainteresovani za temu zapošljavanja. Međutim, nema bilo kakvih dokaza o obavljenim razgovorima i podeli reklamnog materijala koji bi donatoru pružio informacije o tome da je aktivnost zaista i implementirana.

Rezultati koji su navedeni u predlogu projekta su izmenjeni u izveštaju. Pa je tako umesto "Upoznavanja sa prednostima zapošljavanja" stavljen rezultat "Jačanje svesti roditelja Roma i Romkinja o značaju zapošljavanja njihove

dece”, a rezultat “Povećanje porodičnog standarda” je zamenio rezultat “Promocija aktivnosti Nacionalne službe zapošljavanja o projektima vezanim za samozapošljavanje, Sajmu zapošljavanja”.

Dokaza o radu sa korisnicima, individualnim i kolektivnim razgovorima, tribina, predavanja, sastanaka pa i podeli reklamnog materijala nema. Nisu dostavljeni ni primerci flajera, brošura, publikacija i tako dalje.

Izveštaj nezavisnog revizora pokazuje da je kao honorar za člana projektnog tima prikazana uplata knjigovodstvenoj agenciji. Računovođa po standardima upravljanja projektima obično nije osoba zadužena za implementaciju bilo kakvih aktivnosti već se stara o vođenju poslovnih knjiga organizacije.

Projektni tim, pored koordinatora i tehničkog sekretara čine i dvojica zaposlenih Centra za socijalni rad Leskovac (psiholog i socijalni radnik) koji su takođe angažovani i na projektu Udruženja profesionalaca u obrazovanju i učenju - APEL⁴⁶ podržanog na konkursu 2022. godine. Međutim, nema ugovora ni bilo kakvog pravnog dokumenta koji bi pružio uvid u osnov njihovog angažovanja. Iz dostupne dokumentacije se vidi da niko od članova projektnog tima nije predvideo honorare za svoje angažovanje. S obzirom da nema dokaza da je bilo koja aktivnost na projektu implementirana postavlja se pitanje i da li su navedena lica stvarno učestvovala u sprovođenju projekta.

Humanitarna organizacija Izvor života nema internet stranicu ali ima nalog na društvenoj mreži Facebook⁴⁷. Na pomenutoj Facebook stranici i u lokalnim medijima nema informacija o projektu socijalne zaštite podržanom na Konkursu 2022. godine, ali ima informacija o festivalu koji je ova organizacija organizovala⁴⁸, a koji je takođe podržan od strane grada Leskovca sa 230.000,00 dinara.

⁴⁶ Prevencija rizičnog ponašanja mladih

⁴⁷ [Humanitarna Organizacija "Izvor Zivota" | Leskovac | Facebook](#)

⁴⁸ [Na prvom festivalu „Romale“ u Leskovcu nastupali poznati trubači sa juga Srbije \(video\) - JuGmedia](#)

Projekat: Besplatna pravna pomoć marginalizovanim i ranjivim grupama

Podnosilac: Odbor za ljudska prava Leskovac

Iznos: 199.500,00 dinara

Cilj programa/projekta: *“Poboljšati socijalni status navedenih kategorija stanovništva, ostvariti svoja socijalna prava koja im pripadaju po zakonu, dati svoj doprinos gradskoj administraciji i agendi za skrining 23 i 24 na putu Srbije u EU”*

Cilj projekta sadrži nejasne formulacije kao što su “agenda za skrining 23 i 24 na putu Srbija u EU”. Takođe, “doprinos gradskoj administraciji” pored toga što nije precizan, nije tema Konkursa i ne spada u oblast socijalne zaštite.

Opis problema nije u skladu sa opisom projekta. Naime, u opisu problema se govori o otpuštenim radnicima firmi koje su u postupku stečaja, dok se u opisu projekta govori o siromašnima, licima u stanju socijalne potrebe, raseljenim licima, migrantima, licima nesrpske nacionalnosti, manjinskim grupama. U delu koji se tiče korisnika projekta podnosilac je dodao i “romsku populaciju”.

Participacije korisnika nije bilo i njihove potrebe nisu utvrđivane. Deo predloga koji se tiče participacije korisnika nije popunjen u skladu sa smernicama Konkursa i pokazuje da podnosilac projekta nije razumeo da se ne radi o novčanoj participaciji već o učešću korisnika u planiranju projektnih aktivnosti.

Aktivnosti projekta nisu obrazložene pa se ne može utvrditi metodika i logika povezanosti sa rezultatima i opštim ciljem projekta. Rezultati projekta su nejasno formulisani. Primera radi, iz rezultata “Ostvarivanje prava na socijalnu pomoć” ne može se zaključiti ko će pomoć ostvarivati, u kojoj fazi postupka ostvarivanja ovog prava će pravna pomoć biti pružena, u kom obimu i tome slično. Kod rezultata “Pravo na žalbe republičkom centru za socijalnu pomoć” ne može se utvrditi na koji republički centar se misli jer organ sa takvim imenom ne postoji. Indikatori nemaju izvor verifikacije tj. nije navedeno gde se mogu pronaći informacije o “broju ostvarenih prava na socijalnu pomoć”, “broju usvojenih žalbi” i broju korisnika.

Ovi rezultati i indikatori su potpuno promenjeni u narativnom izveštaju poslatom donatoru. Navedeno je da je bilo 133 tražioca pravne pomoći mesečno što znači da je za 12 meseci trajanja projekta bilo 1596 tražioca, ali je podnosilac naveo da je ukupno bilo 1463. Svi korisnici, sudeći po izveštaju, bili su “radnici iz firmi u stečaju”, dok se drugi korisnici navedeni u projektnom predlogu ne pominju.

Način monitoringa i evaluacije je promenjen u narativnom izveštaju pa je umesto vođenja uredne evidencije i pravljenja izveštaja navedeno da se beleži broj dolazaka korisnika, pozivi telefonom i poslati mejlovi. Međutim, nijedan dokument kao dokaz ovih tvrdnji nije dostavljen donatoru.

Podnosilac nije dostavio nijedan prilog finansijskog izveštaja donatoru (računi, izvodi iz banke, drugi dokazi o plaćanju). Uprkos tome, donator je izveštaj prihvatio.

U izveštaju nezavisnog revizora se kaže da je skoro ceo budžet (199.500,00 dinara od odobrenih 200.000,00 dinara) potrošen na honorar osobe angažovane na projektu - predavača iako nema predviđenih aktivnosti koje bi uključivale bilo kakvo predavanje. Nema pravnog osnova tj. ugovora o angažovanju ovog predavača pa se (usled nedostatka i drugih dokaza o plaćanju) ne zna se ni kome su ova sredstva uplaćena.

Po Zakonu o besplatnoj pravnoj pomoći ovu pomoć pružaju i registrovani pružaoci. Lice koje je ispred Odbora registrovano kao pružalac i nalazi se na spisku Ministarstva pravde Republike Srbije⁴⁹ nije uključeno u projekat.

Odbor za ljudska prava Leskovac ima svoju internet stranicu⁵⁰ ali na njoj nema informacija o projektu podržanom na Konkursu 2022. godine. U lokalnim medijima postoje informacije o aktivnostima ove organizacije⁵¹.

⁴⁹ <https://www.mpravde.gov.rs/tekst/26370/spisak-registrovanih-pruzalaca-besplatne-pravne-pomoci-lokalne-samouprave-i-udruzenja.php> datum pristupa 21. maj 2024. godine

⁵⁰ <https://humanrightslsle.org.rs/>

⁵¹ [Odbora za ljudska prava Leskovac: Godina teškog života - JUGPRESS](#)

Projekat: Ja sam TATA za odličan 5

Podnosilac: Udruženje roditelja Ringeraja

Iznos: 200.000,00 dinara

Cilj programa/projekta: *“Podsticanje razvoja intelektualnih sposobnosti kroz obrazovne aktivnosti. Uključenost i socijalizacija dece. Jačanje zajedništva i integracija dece u tokove života.”*

Sudeći po navedenom cilju, projekat se ne bavi temom unapređenja života socijalno ugroženih kategorija građana. To se može zaključiti i iz ostalih delova projektnog predloga.

Kratak opis projekta ne konkretizuje njegov cilj jer navodi kako će se deci omogućiti adekvatno mesto za napredovanje uklanjajući sve barijere za uspešan rast i razvoj što je previše opšta formulacija da bi se iz nje zaključilo čime će se projekat baviti i šta će korisnici imati od toga.

Opis problema takođe sadrži uopštene formulacije o tome kako savremeni način života udaljava očeve iz života svoje dece i da će se kroz projekat prikazati da i “otac ima emocije i da zna da brine i da je ravnopravni član porodice”. Pored toga što je neprecizan opis projekta nije povezan sa ciljem.

Podnosilac je naveo da je participacija ostvarena kroz “mapiranje potreba” ali nema dokaza o tome na koji način je to mapiranje rađeno, kojom metodologijom, sa kojim brojem korisnika i tako dalje. Konkretni problem kojim se ovaj projekat bavi podnosilac je identifikovao na osnovu iskustva roditelja - članova udruženja, stalnim učestvovanjem na raznim tribinama i konferencijama koje organizuju eminentne ustanove.

Kao korisnici projekta nisu navedeni socijalno ugroženi građani, a pored toga navedeni su i “stručni saradnici” bez bližeg određenja na koje se stručne saradnike misli i koji je razlog da i oni budu korisnici projekta.

Rezultati projekta nisu precizni. Pored toga, dva rezultata su identična - “Realizovani zadaci” i “Realizovani svi predviđeni zadaci”. Indikatori koji prate ove rezultate su takođe neprecizni i ne odgovaraju standardima upravljanja projektima (npr. “Prezentovanje urađenog” ili “Usvojeno znanje”).

Podnosilac projekta navodi da “monitoring implementacije vrše mame” uz pomoć učesnika projektnih aktivnosti iako “mame” nisu navedene kao članovi projektnog tima.

Izveštaj nije popunjen u skladu sa smernicama jer je označen kao periodični, a priložen kao završni. Pored toga, veći deo izveštaja je nepopunjen, a iz popunjenih delova se ne može zaključiti kako su aktivnosti dovele do ostvarenja cilja projekta.

Iz priloga finansijskom izveštaju se može videti da je agencija angažovana za vođenje projekta što znači da podnosilac nema kapaciteta da bude podnosilac. Nije poznato zbog čega je komisija predložila, a donator odobrio da se finansira ovaj projekat s obzirom da je jedan od kriterijuma za izbor bio da organizacije – podnosioci imaju kapaciteta za sprovođenje programa/projekata.

Od 200 hiljada dinara odobrenih na projektu, 190.000,00 dinara uplaćeno je turističkoj agenciji koja je obezbedila smeštaj korisnicima projekta u Sokobanji. Osim nekoliko fotografija nema drugih dokaza o tri radionice i još jedne aktivnosti koja je nazvana “Vikend sa tatom”.

Projekat: Budi mi drug

Podnosilac: Udruženje roditelja Ringeraja

Iznos: 100.000,00 dinara

Cilj programa/projekta: N/P⁵²

Pored toga što je nazvan “periodičnim” narativni izveštaj popunjen je skoro identično kao i izveštaj za projekat “Ja sam TATA za odličan 5” ovog podnosioca. Veći deo izveštaja je nepopunjen, a iz popunjenih delova se ne može zaključiti kako su aktivnosti dovele do ostvarenja cilja projekta.

⁵² Odeljenje za društvene delatnosti i lokalni razvoj Gradske uprave grada Leskovca nije dostavilo istraživačima predlog programa/projekta

Održane su tri radionice za koje nisu priloženi bilo kakvi dokazi osim nekoliko fotografija.

Iz priloga finansijskom izveštaju se može videti da je ista agencija angažovana za vođenje projekta⁵³ što znači da podnosilac nema kapaciteta da bude podnosilac. Nije poznato zbog čega je komisija predložila, a donator odobrio da se finansira ovaj projekat s obzirom da je jedan od kriterijuma za izbor bio da organizacije – podnosioci imaju kapaciteta za sprovođenje programa/projekata.

Udruženje roditelja Ringeraja nema funkcionalnu internet stranicu⁵⁴ ali ima nalog na društvenoj mreži Facebook⁵⁵ na kome se objavljuju informacije o aktivnostima udruženja. Istraživači su pronašli informacije o projektu “Budi mi drug” ali ne i informacije o projektu “Ja sam TATA za odličan 5”. U lokalnim medijima postoje informacije o aktivnostima udruženja u oblasti zaštite životne sredine⁵⁶ i podrške razvoju dece⁵⁷.

Projekat: Edukacija i rehabilitacija učesnika ratova 1991 - 1999 godine u normalne tokove društva

Podnosilac: Organizacija boraca veterana rata 1991 - 1999 Republike Srbije

Iznos: 1.500.000,00 dinara

Cilj programa/projekta: *“Projekat socijalne rehabilitacije ratnih vojnih invalida, veterana rata i članova porodica poginulih boraca u ratovima 1991 - 1999. godine ima za cilj da obezbedi adekvatnu edukaciju jednog broja članova*

⁵³ Kao i drugog projekta podnosioca “Ja sam TATA za odličan 5” koji je podržan na Konkursu 2022. godine

⁵⁴ <http://www.ringeraja.org/>

⁵⁵ [Удружење родитеља " Рингераја" -Ringeraja Leskovac | Leskovac | Facebook](#)

⁵⁶ [Udruženje roditelja “Ringeraja” doniralo dva Eko kalendara školi “Josif Kostić” u Leskovcu - JuGmedia](#)

⁵⁷ [Udruženje “Ringeraja” o podršci razvoju deteta - JuGmedia](#)

udruženja, ratnih vojnih invalida i članova porodica palih boraca da razviju preduzetnički duh i steknu nova znanja koja će omogućiti da se osmisle nove poslovne aktivnosti, da se započne sopstveni posao, da rade i učestvuju društveno korisno. Projektom su definisani sledeći ciljevi:

- *Samozapošljavanje ciljne grupe*
- *Motivacija i konstantno pružanje osećaja potrebnosti i važnosti kod pojedinaca (psihološki podsticaj)*
- *Razvoj preduzetničkih veština i sticanje znanja*
- *Prepoznavanje udruženja kao činioca u ostvarenju prava ”*

Pored socijalne rehabilitacije, u kratkom opisu projekta navode se da će korisnicima “kroz rad” biti pružen i “vid” psihološke rehabilitacije ali se detaljnije na navodi kroz koji rad i kakav vid rehabilitacije.

Kroz neka istraživanja društvenog položaja ratnih veterana u Srbiji došlo se do zaključka da “ne postoji sistemska socijalna evidencija o ratnim veteranima; nema integracijskih mera od strane strukturnih društvenih činilaca; utvrđen je nizak stepen podrške od najbližeg okruženja (primarnih društvenih grupa: porodice, prijatelja suseda) u prevladavanju problema sa kojima se suočavaju ratni veterani; ustanovljeno je nezadovoljstvo sistemom socijalne zaštite i neregulisano pravo na zdravstvenu zaštitu, niska politička participacija i javni angažman te usmeravanje socijalnih kontakata prema ljudima istog ratnog iskustva⁵⁸”

Imajući u vidu kompleksnost problema, iz opisa cilja projekta nije jasno na koji način će biti postignuta socijalna rehabilitacija korisnika kroz njihovu edukaciju o preduzetništvu ili prepoznavanje udruženja kao činioca u ostvarenju prava.

Rezultati i indikatori opisani u projektnom predlogu su neprecizni i nejasni. Rezultat “Motivacija i konstantno pružanje osećaja potrebnosti i važnosti kod pojedinca (psihološki podsticaj)” navodi “Udruženje kao nosilac aktivnosti” što nije indikator po standardima upravljanja projektom. Takođe, “Prepoznavanje

⁵⁸ Marković - Savić, O. (2012), [Društveni položaj ratnih veterana u Srbiji](#) - studija slučaja, Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu

udruženja kao činioca u ostvarenju prava” ne može biti rezultat projekta koji se bavi socijalno ugroženim kategorijama građana.

Potrebe korisnika nisu ispitivane. Podnosilac je naveo da je inicijativa za projekat potekla od korisnika. Kao korisnici su navedeni veterani ratova, ratni vojni invalidi i članovi porodica poginulih boraca ali se dalje u opisu aktivnosti ne vide ove tri kategorije korisnika već se oni nazivaju “polaznici”.

Neke od aktivnosti kao što su “Izbor konsultantskog tima” ne predstavljaju aktivnosti po standardima upravljanja projektima već preduslov za implementaciju projekta. Aktivnost “Posredovanje u izboru polaznika” nije jasno opisana pa iz predloga nije jasno ko će vršiti ovaj izbor. Podnosilac u predlogu navodi da će prvo formirati Komisiju “iz svojih redova” koja će vršiti izbor polaznika i listu odabranih objaviti, a nakon toga “posredovati između Nacionalne službe za zapošljavanje u izboru korisnika”.

Nikakvih detaljnijih informacija o samim aktivnostima nema. Pa se tako ne zna koji su kriterijumi za izbor polaznika, ko su članovi Komisije za izbor, koje su obuke predviđene za korisnike (npr. tema), kakva vrsta psihološke podrške je predviđena i ko će je pružati, na koju temu će biti održavani tribine, seminari, sastanci.

Ukupan budžet projekta je 1.500.000,00 dinara. Podnosilac projekta je, obrazlažući budžet, naveo da će više od milion dinara potrošiti na “troškove pripreme štampe i umnožavanja edukativnog materijala” (238.000,00 dinara) i “troškove promotivnih aktivnosti, izradu promotivnih materijala - logotipi, plakati, pozivnice, majice, bedževi” (800.000,00 dinara). Sa druge strane, nije predviđeno plaćanje nijednog člana projektnog tima što nije uobičajeno za projekat ove veličine.

U izveštaju nije dostavljen nijedan dokaz o izboru polaznika, radu sa korisnicima, sastancima, seminarima, tribinama, psihološkoj podršci, zapošljavanju učesnika obuke ili socijalnoj rehabilitaciji. Iako je u predlogu navedeno da će broj korisnika biti 400 iz izveštaja se može utvrditi da je broj stvarno uključenih korisnika deset puta manji (40). Ipak ta razlika nije obrazložena.

Rezultati projekta nisu ni navedeni u izveštaju već je taj deo ostao prazan, a kao opšti rezultat postignut projektom naveden je “inovativni pristup negovanju tradicija oslobodilačkih ratova” kao i “veliki broj radionica održan u stručnim školama”. Indikatori su potpuno promenjeni u odnosu na predlog projekta, a u aktivnostima je navedena kao prva aktivnost “Obeležavanje značajnih datuma u organizaciji boraca veterana rata 1991 - 1999” koja nije predviđena u predlogu projekta. I cilj je promenjen u izveštaju pa je umesto socijalne rehabilitacije navedena “Zainteresovanost veterana rata nesebično spremnost i odaziv pozivu u organizovanju i obeležavanju značajnih datuma sa ciljem negovanja tradicije oslobodilačkih ratova”. Izveštaj je prihvaćen i iz ovoga se može nedvosmisleno zaključiti da ga donator nije ni pregledao nakon pristizanja.

Za prevoz korisnika projekta (sastanci, seminari, konferencije) i prevoz osoba angažovanih na projektu utrošeno je 150 hiljada dinara, a da pritom nije dostavljen nijedan dokaz o održanom sastanku, seminaru ili konferenciji (npr. fotografije ili spisak učesnika). Projektni tim je od aprila do početka novembra 2022. godine održao čak 36 poslovnih razgovora u raznim gradovima u Srbiji. Tema poslovnih razgovora nije navedena i nema drugih dokaza o njihovom održavanju osim računa za gorivo, autobuske karte i naloga za službeno putovanje. Osam poslovnih razgovora bilo je “u ministarstvu”, a da pritom nije navedeno koje je ministarstvo u pitanju i koja je tema sastanka. Nije poznato na koji način su poslovni razgovori doprineli cilju projekta.

Takođe, kao “troškovi seminara” prikazani su samo računi ugostiteljskih objekata u Leskovcu. Nisu dostavljene teme seminara, spisak učesnika, fotografije, zaključci i tome slično, a seminar održan u aprilu 2022. godine opravdan je računom za ugostiteljske usluge izdatim u januaru 2022. godine, nekoliko meseci pre navedenog seminara i pre potpisivanja ugovora o sprovođenju projekta⁵⁹.

Celokupan iznos naveden u predlogu za “troškove pripreme štampe i umnožavanja edukativnog materijala” (238.000,00 dinara) i “troškove promotivnih aktivnosti, izradu promotivnih materijala - logotipi, plakati,

⁵⁹ Istraživači su ovo utvrdili upoređivanjem iznosa na računu priloženom finansijskom izveštaju i iznosa navedenog u specifikaciji troškova koju je sačinio podnosilac projekta

pozivnice, majice, bedževi” (800.000,00 dinara) uplaćen je jednoj agenciji sa teritorije grada ali nema drugih dokaza o ovoj aktivnosti (primerci pozivnica, plakata, bedžeta i sl.). Imajući u vidu ukupan iznos utrošen na ovu stavku istraživački tim pretpostavlja da se radi o veoma velikoj količini plakata, pozivnica, bedževa⁶⁰. Ali nijedan primerak nije dostavljen donatoru. Iako navedeno kao posebna aktivnost u predlogu, dokazi o podeli ovog “promotivno-reklamnog” materijala nisu dostavljeni.

Organizacija boraca veterana rata 1991 - 1999 Republike Srbije nema svoju internet stranicu ali ima grupu na društvenoj mreži Facebook⁶¹. Istraživači nisu mogli da pronađu informacije o projektu podržanom na Konkursu 2022. godine. Na lokalnim portalima postoje informacije o aktivnostima organizacije^{62,63} ali istraživači nisu mogli da pronađu informacije o podržanom projektu.

Iz projektne dokumentacije se vidi da su glavni donatori ove organizacije grad Leskovac i Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja Republike Srbije.

Projekat: Humanost na delu

Podnosilac: Udruženje hranitelja Sunce Leskovac

Iznos: 250.000,00 dinara

Cilj programa/projekta: *„Poboljšanje mentalnog razvoj(a) dece na hraniteljstvu, socijalizacija – izlazak iz geta“*

Cilj projekta obuhvata tri kompleksne teme i preširoko je postavljen. Iako je kao deo cilja naveden i izlazak iz geta, nije tačno navedeno da li podnosilac

⁶⁰ S obzirom da je agencija za ove usluge na dva računa u količini navela samo “1” istraživački tim nije mogao da utvrdi koliko je komada i koja vrsta materijala je zrađena/štampana

⁶¹ <https://www.facebook.com/groups/1213934608625811/>

⁶² <https://jugmedia.rs/leskovacki-ratni-veterani-kod-gradonacelnika/>

⁶³ <https://jugmedia.rs/besplatno-lecenje-za-leskovacke-veterane-rata/>

označava kao „geto“ deo Leskovca ili ceo grad⁶⁴ u kome korisnici žive i iz koga treba da izađu.

Istraživači su primetili da je početak rečenice kojom se opisuje cilj identičan početku rečenice kojom se opisuje cilj projekta „Upoznaj ko je Tesla“ podnosioca Udruženje inženjera i tehničara Leskovac, koji je takođe finansiran na Konkursu. Dva različita podnosioca su napravila i istu gramatičku grešku (*„Poboljšanje mentalnog razvoj dece....“*).

U određenim delovima je identičan i opis problema kao i kod pomenutog projekta Udruženja inženjera i tehničara Leskovac pa se tako umesto „nerazumevanja potreba socijalno ugrožene dece“ navodi „nerazumevanje potreba dece na hraniteljstvu“, a navode se identični problemi kao što su „neprihvatanje za prijatelja“, „izbegavanje“ i „guranje u geto“.

Opis problema nije precizno napisan, u njemu se ne govori o mentalnom zdravlju dece, a iz rečenica „Vršnjačko nasilje“ ili „Izbegavanje“ ne može se utvrditi na šta tačno podnosilac projekta misli jer su rečenice nepotpune.

Potrebe korisnika nisu utvrđivane, a deo koji opisuje tu participaciju u većem delu je identičan projektu „Upoznaj ko je Tesla“. Sličnosti između ova dva projekta nalaze se i u delu aktivnosti koje su opisane uz razlike od samo nekoliko reči.

Aktivnosti, pored toga što nisu povezane sa rezultatima projekta, nisu dovoljno obrazložene već su korišćene uopštene formulacije, a iz samih naziva aktivnosti „Dramska sekcija“, „Literarna sekcija“, „Matematika“ ne može se zaključiti o kakvoj je aktivnosti reč. Jedino preciznije određenje aktivnosti „Srpski jezik“ i „Matematika“ kaže da će se one sprovoditi u skladu sa programom škole pa je nejasno zbog čega podnosilac projektom sprovodi nešto što je već posao obrazovne ustanove koju korisnici pohađaju.

Rezultati prate navedenu projektnu logiku pa su postavljeni veoma uopšteno i neprecizno („Formiranje radnih navika“, „Povećanje broja korisnika“,

⁶⁴ Geto je deo grada koji nastanjuje određena etnička, rasna, socijalna ili klasna grupa, koja je tu izdvojena raznim oblicima društvenog, ekonomskog ili pravnog pritiska.

„Sposobnost za samostalni život“). Za razliku od ostalih, ovaj podnosilac nije naveo nijedan indikator koji bi pokazao kako prati da li je rezultat ostvaren.

Partner na projektu je Centar za socijalni rad Leskovac koji je ovom podnosiocu obezbedio prostorije za rad, stručna lica koja rade sa hraniteljima i pravnu pomoć svoje pravne službe pa se postavlja pitanje zbog čega je ovaj projekat bio potreban odnosno koja je njegova dodatna vrednost.

Od članova projektnog tima, dvoje je angažovano za „neposredni rad sa decom“ ali jedan od njih nema kvalifikacije za taj rad jer je po struci „apsolvent tehn. fakulteta iz oblasti dizajna“.

Kao iskustvo u realizaciji projekata, podnosilac je naveo 12 projekata finansiranih od strane lokalne samouprave u kojima je kao najveći i jedini rezultat navedeno „Priznanje Centra za socijalni rad“ što ne pruža ni najmanje jasnu sliku o tome šta je konkretan rezultat rada ovog udruženja.

Prilikom izveštavanja podnosilac nije dostavio nijedan dokaz o radu sa korisnicima.

Izveštaj koji je istraživačima dostavljen naznačen je kao periodični, a ne završni. Ipak ovaj izveštaj je prihvaćen od strane donatora.

Deo izveštaja ostao je nepopunjen, a iz popunjenih delova se ne može zaključiti da je cilj projekta postignut. Kao najznačajniji rezultati navedene su likovne radionice (32 sata), srpski jezik (32 sata), matematika (32 sata) i 48 radionice, ali nema nijednog dokaza da su one održane.

Rezultatima projekta sada su dodati i indikatori ali je veći deo njih neprecizan (npr. „Višak slobodnog vremena“), a neki su toliko uopšteni da je iz njih nemoguće zaključiti da li je i na koji način rezultat ostvaren (npr. indikator „Napredak u svakom smislu“). Ovi indikatori nalaze se i u projektu Udruženja inženjera i tehničara Leskovac „Upoznaj ko je Tesla“.

Od odobrenih 250 hiljada dinara celokupan iznos potrošen je na honorar koordinatora projekta (219.750,00 dinara), knjigovođu (24.000,00 dinara) i reviziju (6.250,00 dinara). Kao članovi projektnog tima, predstavljeni su i knjigovođa kao i revizorska kuća što nije u skladu sa standardima upravljanja

projektom. Nema dokaza da je bilo ko drugi, od članova tima navedenih u predlogu projekta, učestvovao u implementaciji projekta jer nema ugovora o njihovom angažovanju. Ovde je posebno važno da nema dokaza o angažovanju osoba za neposredni rad sa decom, što je osnova predloženog projekta.

Udruženje hranitelja Sunce Leskovac nema svoju internet stranicu i naloge na društvenim mrežama ali su istraživači pronašli informacije o aktivnostima ove organizacije na Facebook nalogu Centra za socijalni rad Leskovac⁶⁵. U lokalnim medijima ima određenih informacija o radu organizacije koji datiraju iz 2013. godine⁶⁶ i 2017. godine⁶⁷.

Iz projektne dokumentacije se vidi da se udruženje u manjem iznosu finansira od članarina, dok je u dosta većem iznosu finansirano od strane lokalne samouprave, ali nije navedeno o kojoj lokalnoj samoupravi je reč⁶⁸.

Projekat: Upoznaj ko je Tesla

Podnosilac: Udruženje inženjera i tehničara Leskovac

Iznos: 250.000,00 dinara

Cilj programa/projekta: *“Poboljšanje mentalnog razvoj(a) dece iz socijalno ugroženih porodica i odraslih u sticanju opšteg znanja u nauci, socijalizacija.”*

Cilj projekta nije jasno napisan jer se iz njega ne može zaključiti da li će se raditi na poboljšanju mentalnog zdravlja dece ili sticanju znanja u nauci. Nije jasno ni kome je od dve grupe korisnika navedenih u cilju projekta potrebna socijalizacija. Takođe upotrebom samo termina “socijalizacija” cilj projekta je preširoko postavljen.

Istraživači su primetili da je početak rečenice kojom se opisuje cilj identičan početku rečenice kojom se opisuje cilj projekta “Humanost na delu”

⁶⁵ https://www.facebook.com/csrleskovac/videos/356286694865929/?_rdr

⁶⁶ <https://jugmedia.rs/hranitelji-obelezili-slavu-ikona-bogorodice-trojerucice/>

⁶⁷ <https://jugpress.com/deca-iz-hraniteljskih-porodica-ukrasavala-uskrsnja-jaja/>

⁶⁸ Iako se u smernicama za pisanje izveštaja traži da svaki izvor finansiranja bude precizno naveden.

podnosioca Udruženja hranitelja Sunce Leskovac, koji je takođe finansiran na Konkursu. Dva različita podnosioca su napravila i istu gramatičku grešku (*“Poboljšanje mentalnog razvoj dece....”*).

Opis problema ne odgovara cilju projekta jer se u ovom delu predloga više ne govori o poboljšanju mentalnog zdravlja socijalno ugrožene dece već o malom broju edukovanih građana i dece o liku i delu Nikole Tesle. Sa ovim problemom navedeni su i nerazumevanje potreba socijalno ugrožene dece, neprihvatanje za prijatelja, izbegavanje i guranje u geto. Nekoliko navedenih problema uopšte ne spada u oblast socijalne zaštite pa nije jasno zbog čega je Komisija predložila, a donator odobrio finansiranje ovog projekta.

Potrebe korisnika nisu utvrđivane, a podnosilac je u delu koji se odnosi na participaciju korisnika opisao participaciju u događaju (a ne prilikom planiranja projekta, kako je to traženo smernicama). Dalje je u delu predloga koji se bavi ciljnim grupama navedeno da su ciljna grupa deca predškolskog i školskog uzrasta *“sa osvrtom”* na decu iz socijalno ugroženih porodica pa se ni iz ovoga ne može zaključiti da li će se sa ovim korisnicima raditi kroz projekat ili ne.

U delu rizika podnosilac je napisao *“Bolest”* što nije dovoljno obrazloženo i ne predstavlja rizik po standardima upravljanja projektima.

Aktivnosti, pored toga što nisu povezane sa rezultatima projekta, nisu dovoljno obrazložene već su korišćene uopštene formulacije kako bi se opisao rad sa decom, kao na primer *“Stalnom evaluacijom konstatujemo da su naši rezultati sve bolji te nas to motiviše da dalje radimo”*.

Rezultati projekta su nejasno formulisani (npr. Formiranje radnih navika o većem znanju, Podsticaj za kreativnost), neprecizni (npr. Povećanje znanja o nauci), a koje prate slični indikatori (npr. Edukacija retkih prilika za naučna znanja). Ovako predstavljeni ne daju logičnu sliku o tome kakve će rezultate projekat postići i kako će se na taj način ostvariti cilj projekta.

Monitoring i evaluaciju projekta neće raditi projektni tim, kako to stoji u predlogu projekta, već stručna lica Centra za stručno usavršavanje u obrazovanju. Praćenje projekta i njegove uspešnosti je obaveza projektnog tima tj. podnosioca pa nije jasno zbog čega je predloženo da se za to angažuje

treće lice, a nije jasno ni na koji centar se misli jer ovakvih centara ima nekoliko po Srbiji.

Projektni tim sastoji se od nekoliko osoba, među kojima je i osoba angažovana za “neposredni rad sa socijalno ugroženom decom”. Imajući u vidu da je ovaj član tima tekstilni tehničar, kao da nijedan član projektnog tima nema odgovarajuće kvalifikacije za ovakvu vrstu posla, postavlja se pitanje stručnosti prilikom rada sa ovako osetljivom kategorijom. Međutim, u narativnom izveštaju i priložima se vidi da je sa decom radio volonter, koji je angažovan ugovorom o delu⁶⁹ i koji je po kvalifikacijama poljoprivredni tehničar. Ni za jednu osobu predviđenu predlogom nisu priloženi dokazi o kvalifikacijama u vidu diploma, sertifikata i slično.

Kao članovi projektnog tima, predstavljeni su i knjigovođa kao i revizorska kuća što nije u skladu sa standardima upravljanja projektom.

Izveštaj koji je istraživačima dostavljen naznačen je kao periodični, a ne završni. Ipak ovaj izveštaj je prihvaćen od strane donatora.

Deo izveštaja ostao je nepopunjen, a iz popunjenih delova se ne može zaključiti da je cilj projekta postignut. Pre svega, kao najznačajniji rezultat navedena je zainteresovanost učenika za lik i delo Nikole Tesle dok se o poboljšanju mentalnog zdravlja dece ne govori ništa. Rezultati projekta i indikatori su promenjeni u većoj meri u odnosu na predlog projekta pa su neuporedivi. Takođe, deo (novih) indikatora je neprecizan (npr. “Višak slobodnog vremena”), a neki su toliko uopšteni da je iz njih nemoguće zaključiti da li je i na koji način rezultat ostvaren (npr. indikator “Napredak u svakom smislu”).

Promenjen je i deo monitoringa i evaluacije pa je umesto centra za stručno usavršavanje u obrazovanju naveden stručni tim centra za socijalni rad. Iako nije navedeno kog centra, pretpostavlja se da je to Centar za socijalni rad Leskovac koji je i partner na projektu. Međutim, dokaza o ovom monitoringu i evaluaciji nema.

⁶⁹ Odnosi između organizatora volontiranja i volontera regulišu se ugovorom o volontiranju shodno Zakonu o volontiranju

Podnosilac je naveo da je održao 48 sati predavanja, 48 sati likovne sekcije, 48 sati literarne sekcije, 48 sati sekcije igre memorije i 24 radionice ali osim nekoliko fotografija nema drugih dokaza o ovim aktivnostima.

Udruženje inženjera i tehničara nema internet stranicu ni naloge na društvenim mrežama, a u lokalnim medijima postoje neke informacije o aktivnostima organizacije⁷⁰. Istraživači nisu mogli da pronađu informacije o projektu podržanom na Konkursu 2022. godine.

Projekat: SOS ofis za žrtve nasilja

Podnosilac: Udruženje samohranih roditelja Leskovca – Tate i Mame - UTIM

Iznos: 250.000,00 dinara

Cilj programa/projekta: *“Smanjiti broj žrtava nasilja u porodici i u partnerskim odnosima otvaranjem sigurne kuće i socijalizovati ih za novi život”*

Cilj projekat nije jasan jer podnosilac nije prikazao vezu između “otvaranja sigurne kuće” i smanjivanja broja žrtava nasilja. Takođe, cilj otvaranja “sigurne kuće” nije detaljnije opisan pa može dovesti u zabunu s obzirom da se ovaj termin često koristi kao naziv za prihvatilišta za žrtve nasilja. U Leskovcu ovakvo prihvatilište postoji već više od 20 godina⁷¹. Dalje se u predlogu projekta ne govori o sigurnoj kuće već o “SOS ofisu”.

Kratak opis projekta počinje veoma slično⁷² kao i projekat “Od nas za vas” udruženja Grad Jelica⁷³ koji je takođe podržan na Konkursu. Istraživači su pronašli sličnosti i identične rečenice između ova dva projekata i u drugim

⁷⁰ <https://jugmedia.rs/udruzenje-inzenjera-i-tehnicara-leskovac-zeli-da-grad-dobije-mali-teslin-centar/> <https://jugpress.com/obelezan-teslin-dan-u-hidrocentrali-u-vucju/>

⁷¹ <https://jugpress.com/obelezano-20-godina-rada-sigurne-kuce-u-leskovcu/>

⁷² “Direktnim kontaktom sa samohranim roditeljima i decom iz takvih porodica došli smo do zaključka da su često žrtve porodičnog nasilja...”

⁷³ “Direktnim kontaktom sa starima došli smo do zaključka da se dve stvari uvek provlače kao najveći problemi...”

delovima predloga. Time su identifikovana tri vrlo slična i u nekim delovima identična predloga projekata na Konkursu (Grad Jelica “Od nas za vas”, “SOS ofis za žrtve nasilja” - Udruženje samohranih roditelja Tate i Mame - UTiM i “Mi smo tu za vas” - Udruženje sindikata penzionera). Po podacima Agencije za privredne registre, zakonski zastupnik Udruženja samohranih roditelja Tate i Mame Leskovic i Udruženja sindikata penzionera Leskovic je u 2022. godini bila ista osoba.

Potrebe korisnika su utvrđivane putem intervjua ali o tome nema nikakvih dokaza osim navoda podnosioca. Nema ni bilo kakvih zvaničnih podataka ili statistike koja se tiče žrtava nasilja - samohranih roditelja na teritoriji grada Leskovca. U opisu problema je navedeno da se samohrani roditelji suočavaju “sa brojnim izazovima”, a da nije konkretizovano koji su to izazovi.

Kao problem je navedeno da žrtve nasilja (i korisnici ovog projekta) “nemaju gde” i nemaju kome da se obrate, “a da to nisu državne institucije”. Problem nasilja u porodici i u partnerskim odnosima je veoma složen i u njegovo rešavanje su uključene brojne institucije, organi državne uprave i lokalne samouprave, pravosuđe. Zbog toga se postavlja šta je podnosilac želeo na ovaj način da predstavi donatoru - da obraćanje žrtava nasilja nadležnim organima nije dovoljno ili nije efikasno? Drugo pitanje koje se iz ovakvog opisa nameće je da li će podnosilac projekta svoje korisnike odvrćati od obraćanja nadležnim organima jer im se kroz ovaj projekat, kako je rečeno, “predočava opcija spasa”.

Opis problema nije detaljan i sadrži uopštene formulacije.

U delu aktivnosti predstavljene su tri od kojih se dve ne mogu smatrati aktivnostima u skladu sa standardima upravljanja projektom. Naime, iako je navedeno da su svi preduslovi za uspešnu realizaciju projekta ispunjeni podnosilac nije pronašao ni prostor u kome će uspostaviti “SOS ofis” već će to raditi kroz prvu aktivnost na projektu i to putem ankete i provere na terenu. Treća aktivnost je izveštavanje (pisanje izveštaja i njegovo dostavljanje donatoru) što je obaveza projektnog tima i ne podrazumeva rad sa korisnicima.

Rad sa korisnicima je predviđen u jednoj aktivnosti nazvanoj “Rad sa žrtvama nasilja”. Iako je u opisu problema i projekta podnosilac naveo da žrtve nasilje

nemaju kome da se obrate “a da to nisu državne institucije” u ovoj aktivnosti navedeno je da će se saradivati sa lokalnom policijskom upravom i centrom za socijalni rad. S obzirom na navedeno nije jasno šta će projektni tim tačno raditi sa korisnicima i kako će to doprineti cilju projekta tj. smanjivanju žrtava nasilja.

Rezultati projekta su predstavljeni uopšteno (“*Poboljšan kvalitet života takvim porodicama*”), a indikatori nisu napisani u skladu sa standardima (“*Drugačiji pristup toj kategoriji društva u celini*”). Korišćenje termina “takvim porodicama” i “toj kategoriji društva” pokazuje da podnosilac nije uložio minimum napora da preciznije definiše rezultate.

U delu Monitoring i evaluacija projekta navedene su neke nestandardne metode praćenja kao što je “lični uvid” ali je pomenuta evaluacija o opštem zadovoljstvu korisnika. Međutim, u projektnoj dokumentaciji ne postoji dokaz da je ovakva evaluacija vršena.

Članovi projektnog tima su navedeni imenom i prezimenom sa kvalifikacijama. Jednom saradniku je umesto imena stavljen inicijal i čije su kvalifikacije “iskustvo u radu”, a kao kvalifikacije potpredsednika organizacije navedeno je “potpredsednik/iskustvo u radu sa korisnicima usluga”. Ove kvalifikacije se ne mogu pronaći u Listi kvalifikacija⁷⁴ koju vodi Ministarstvo prosvete Republike Srbije pa se može reći da dva člana projektnog tima imaju neutvrđene kvalifikacije za bavljenje ovako osetljivom temom. Takođe, samo dvoje članova projektnog tima dostavilo je diplomu kojom bi kvalifikacije i dokazao. Dostavljena je diploma i za jedno lice koje nije navedeno kao član projektnog tima.

Dokazi o radu sa korisnicima nisu dostavljeni donatoru. Iako je u projektnom predlogu podnosilac naveo dve hiljade korisnika (samohrane porodice - 500, porodice ili srodnici korisnika - 500 i šira javnost - 1000) u izveštaju je navedeno da je planirano 20, pa da je planirano 30 i da je podržano 40 korisnika. Podnosilac nije objasnio zbog čega je broj korisnika projekta četrdeset puta manji od planiranog.

U narativnom izveštaju su aktivnosti promenjene i ovaj deo izveštaja je skoro identičan delu izveštaja podnetom od strane organizacije Grad Jelica za

⁷⁴ <https://prosveta.gov.rs/prosveta/nacionalni-okvir-kvalifikacija/>

projekat “Od nas za vas”. U izveštaju se pominju i aktivnosti koje nisu predviđene predlogom i ne mogu se uklopiti u projekat⁷⁵.

Rezultati projekta i indikatori su prepisani iz predloga projekta i ne ukazuju na to da je cilj projekta ostvaren.

Izveštaj gledan kao celina obiluje nepreciznim, uopštenim i nejasnim formulacijama iz kojih se ne može zaključiti da je projekat ostvario svoj cilj.

Bitno je napomenuti da je donator (grad Leskovac) sproveo monitoring ovog projekta i nije pronašao bilo kakve nedostatke⁷⁶.

Podnosilac o rezultatima projekta donosi zaključak kroz direktan kontakt i ličnim uvidom. Pa je tako zaključeno da je “primetno zadovoljstvo” i da je “iskazano veliko interesovanje za uključivanje u program”, ali bez dostavljanja bilo kakvog dokaza o ovom zadovoljstvu i interesovanju.

Na kraju izveštaja naveden je projektni tim koji nije isti kao i onaj koji je predložen. Više članova je promenjeno, broj članova je povećan, funkcije nekih su promenjene (pa je tako “menadžer/saradnik” postao “direktor”), angažovan je veći broj volontera bez informacija o tome da li su oni kvalifikovani da rade sa žrtvama nasilja, a sve ove promene nisu ni pomenute u izveštaju⁷⁷. Komisija i donator bi morali da obrate pažnju na kvalifikacije i sastav članova projektnih timova kao i na to da li su za navedene kvalifikacije dostavljeni relevantni dokazi. Pitanje sastava projektnog tima se pokazalo naročito važno u ovom slučaju kada su se u medijima pojavile informacije iz krivične evidencije jednog

⁷⁵ Npr. aktivnost “Prikupljanje radnih listi” se ne uklapa u predlog projekta i nije jasno iz samog izveštaja ko je sačinjavao ove liste, ko ih je prikupljao i sa kojim ciljem. Aktivnost “Odabir i angažovanje saradnika” takođe nije u skladu sa projektom jer je već u predlogu navedeno ko će biti saradnici na projektu.

⁷⁶ Kako je već navedeno u prvom delu istraživanja, izveštaji o monitoring posetama koje je donator sproveo kod dva podnosioca koji su podržani na Konkursu 2022. godine su skoro identični i odgovori na pitanja uglavnom ne sadrže više od jedne reči (da/ne)

⁷⁷ Deo 4.3 obrasca narativnog izveštaja glasi “Ako je bilo promena unutar partnerstva ili tima, navedite ih, kao i razloge za njihovo pojavljivanje”. Na ovo pitanje podnosilac je odgovorio “Ne”.

od članova⁷⁸ i kada je nekoliko osoba demantovalo da uopšte učestvuje u projektu⁷⁹.

Finansijski izveštaj pokazuje da nije bilo plaćanja bilo kog od članova projektnog tima, a iz ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji⁸⁰ se vidi da su oni angažovani bez naknade. Za brojne volontere koji su navedeni u projektnoj dokumentaciji nije dostavljen ugovor o volontiranju. Može se zaključiti da nema dokaza da su članovi projektnog tima uopšte bili angažovani na projektu.

Novčana sredstva utrošena su na štampu i promociju (80.000,00 dinara), komunalne usluge (80.000,00 dinara), kancelarijski materijal (30.000,00 dinara), sredstva za higijenu (50.000,00 dinara) i finansijske usluge (10.000,00 dinara).

Analizirajući priložene račune, istraživači su utvrdili da neki artikli ne mogu biti ni na koji način povezani sa projektnim aktivnostima:

- 29.06.2022. godine projektni tim je nabavio vodokotlić, bateriju za kadu, umivaonik;
- 06.07.2022. godine projektni tim je nabavio šolje i tapete;
- 07.07.2022. godine projektni tim je nabavio WC dasku, držač toalet papira i gumice za slavinu;
- 19.12.2022. godine projektni tim je nabavio ventile, creva i uložak za vodokotlić;
- 22.12.2022. godine projektni tim je nabavio 23 kilograma praška za pranje veša, penu za brijanje, kupku, nekoliko flaša deterdženta za pranje sudova itd.

⁷⁸ <https://resetka.rs/grad-leskovac-odobrio-novac-dva-puta-osudjivanom-porodicnom-nasilniku-da-brine-o-zrtvama-nasilja/>

⁷⁹ <https://resetka.rs/jos-jedna-navedena-saradnica-sos-offisa-demantuje-da-je-deo-te-price-osecam-se-obmanuto-i-iskoriceno/>

⁸⁰ Ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji predstavlja jedan od ugovora u privredi koji se zaključuje između dva pravna lica registrovana za obavljanje određenih delatnosti i on se po pravilu ne može zaključiti između pravnog i fizičkog lica.

Imajući u vidu da je udruženje registrovalo svoje sedišta na adresi prebivališta svog zastupnika, da nema podataka o tome da je za “SOS ofis” zakupljen poslovni prostor i da je skoro trećina sredstava utrošena na plaćanje komunalnih usluga, postavlja se pitanje da li su ovo troškovi domaćinstva zastupnika udruženja ili potrebe kancelarije za pomoć žrtvama nasilja.

Udruženje samohranih roditelja – Tate i Mame - UTiM nema internet stranicu ali ima nalog na društvenoj mreži Facebook⁸¹. Iako ima brojnih objava, istraživači nisu mogli da pronađu informacije o aktivnostima ove organizacije i projektu podržanom na Konkursu 2022. godine.

Udruženje je osnovano 2019. godine iako u medijima postoje podaci da je udruženje sličnog naziva osnovano od strane iste osobe još 2016. godine⁸². Međutim istraživači nisu mogli da potvrde ovu informaciju pretragom baze Agencije za privredne registre. Samo nekoliko meseci kasnije, 2016. godine, isto lice osnovalo je i Udruženje sindikata penzionera Leskovca⁸³. Po podacima iz Agencije za privredne registre Udruženje samohranih roditelja Leskovca je u trenutku osnivanja imalo dva zastupnika, a po navodima medija radi se o srodnicima (otac i sin)⁸⁴. Zastupnik udruženja M. S. (otac) izbrisan je iz registra 18. januara 2023. godine i udruženje od tada zastupa A. S. (sin). M. S. nastavio je da obavlja funkciju zastupnika Udruženja sindikata penzionera Leskovca. Udruženje sindikata penzionera Leskovca registrovano je na adresi A.S., a on je na projektu udruženja koje zastupa njegov otac (“Mi smo tu za vas”⁸⁵) angažovan kao gerontodomaćica tj. za pomoć u kući starim licima.

Iako je sloboda udruživanja garantovana Ustavom i zakonom, činjenica da jedno lice vodi dva udruženja, da su udruženja registrovana na adresi zastupnika i njegovog sina, da u projektnoj dokumentaciji nema podataka o bilo kakvom radu sa korisnicima i da su odobrena sredstva trošena za potrebe individualnih domaćinstava (električna energija, održavanje, mobilni telefoni,

⁸¹ <https://www.facebook.com/groups/423624187843058/>

⁸² <https://jugpress.com/kako-pomoci-samohranim-roditeljima/>

⁸³ <https://jugmedia.rs/osnovan-prvi-sindikata-penzionera/>

⁸⁴ <https://resetka.rs/grad-leskovac-odobrio-novac-dva-puta-osudjivanom-porodicnom-nasilniku-da-brine-o-zrtvama-nasilja/>

⁸⁵ Projekat Udruženja sindikata penzionera Leskovac koji je takođe podržan na Konkursu 2022. godine

higijenska sredstva), dovodi u sumnju to da je projekat implementiran. Ipak donator je izveštaje prihvatio i nije ni utvrđivao nepravilnosti u radu.

Po podacima iz projektne dokumentacije ovo udruženje dobilo je sredstva od grada Leskovca i u 2020. i 2021. godini, dok je za ostale izvore finansiranja navedeno samo "donatori" iako se u smernicama za pisanje izveštaja traži da svaki izvor finansiranja bude precizno naveden.

Projekat: Mi smo tu za vas

Podnosilac: Udruženje sindikata penzionera Leskovca

Iznos: 900.000,00 dinara

Cilj programa/projekta: *"Doprinos na smanjenju socijalne ugroženosti i društvene isključenosti starih lica kroz pružanje socijalne usluge - Pomoć u kući, na nivou grada Leskovca"*

Cilj projekta je identično napisan kao i cilj projekta udruženja Grad Jelica "Od nas za vas" koji je takođe podržan na Konkursu 2022. godine. I ostali delovi projekta su skoro identični u ova dva projekta (uz manje izmene nekih reči ili brojeva), a na nekim mestima identične su i slovne greške.

U cilju sažetosti ovog istraživanja i izbegavanja ponavljanja, autori upućuju čitaoca na nalaze navedene prilikom analize projektnog predloga "Od nas za vas" udruženja Grad Jelica.

Narativni izveštaj napisan je skoro identično kao i narativni izveštaj Udruženja samohranih roditelja Leskovac - Tate i Mame - UTiM na projektu "SOS ofis za žrtve porodičnog nasilja". Iako je reč o udruženju koje ima istog zastupnika, tema ova dva projekta nije identična u toj meri da rezultati, indikatori, aktivnosti, pa i naučene lekcije budu skoro identične. Iz samog izveštaja se ne može zaključiti da je uopšte rađeno sa korisnicima projekta, kao ni da je cilj projekta ostvaren.

U cilju sažetosti ovog istraživanja i izbegavanja ponavljanja, autori upućuju čitaoca na nalaze navedene prilikom analize narativnog izveštaja "SOS ofis za žrtve porodičnog nasilja" Udruženja samohranih roditelja Leskovac - Tate i Mame - UTiM. O povezanosti osoba koje rukovode Udruženjem samohranih roditelja Leskovca - Tate i Mame - UTiM i Udruženjem sindikata penzionera Leskovac već je bilo reči.

Broj korisnika naveden u projektu bio je 1120 - 1130 (stara lica iz Leskovca 20-30, porodice ili srodnici korisnika glavne ciljne grupe - 100, šira javnost u zajednici - 1000). Međutim, u izveštaju je navedeno da je planirano 16 korisnika, a da je stvarno uključen 21 korisnik.

Pored toga što "paket usluga" nije nigde opisan i toga što je u predlogu projekta predviđeno da će se vršiti nabavka sredstava za domaćinstva, artikli koji su nabavljani tokom projekta po količini ne odgovaraju navedenom broju korisnika. Prvi put ova sredstva su nabavljena tek krajem avgusta 2022. godine pa se postavlja pitanje na koji način su do tada gerontodomačice pomagale korisnicima bar što se tiče čišćenja stambenog prostora. Tom prilikom nabavljena je jedna limenka kafe i dve paste za zube što svakako nije dovoljno za 16 korisnika i njihove srodnike.

Podnosilac je vršio najveće nabavke higijenskih sredstava pri kraju projekta, u decembru 2022. godine. Tada je, za 2 gerontodomačice, nabavljeno 70 "Domestosa", 30 "briska" sa kofom, 10 radnih kecelja i tako dalje. Ova nabavka izvršena je preko pravnog lica koje po informacijama sa internet stranice ima "petnaestogodišnje iskustvo u radu na različitim oblastima IT tehnologija" i "lider je u oblasti sigurnosnih sistema"⁸⁶.

Istog dana i od istog pravnog lica nabavljeno je 5 tonera i 34 risa papira za štampanje (trošak od oko 40 hiljada dinara) iako je podnosilac već prikazao da je za uslugu štampanja flajera, brošura i reklamnog materijala platio trećem licu 26 hiljada dinara. 24 hiljada dinara koštalo je "uštampavanje reklamnih majci". Pritom, promocija nije ni pomenuta u predlogu projekta.

Podnosilac je angažovao dve knjigovodstvene agencije na ovom projektu - jednu za vođenje poslovnih knjiga, a drugu za usluge pregleda i sređivanje

⁸⁶ <https://secomp.rs/o-nama/>

dokumentacije. Iako u manjem iznosu (11.000,00 dinara) iz ovoga se može zaljučiti da su troškovi projekta nepotrebno uvećani angažovanjem agencije da “pregleda i sredi” dokumentaciju. Takođe, pregled i sređivanje dokumentacije je obaveza osoba koje rukovode projektom, pa i zbog toga nema razloga ni osnova taj posao poveravati trećem licu.

Finansijski izveštaj pokazuje da je 660.000,00 dinara (od odobrenih 900.000,00 dinara) utrošeno na dve gerontodomačice koje su pomagale po 8 korisnika. Obe osobe angažovane su preko omladinske zadruge i nisu dostavljeni dokazi o njihovim kvalifikacijama ili iskustvu. Za jednu osobu dostavljene su potvrde o obavljenim stručnim usavršavanjima ali ona nije bila navedena ni kao član projektnog tima niti se iz izveštaja vidi da je radila sa korisnicima.

Udruženje sindikata penzionera Leskovca nema internet stranicu ni naloge na društvenim mrežama. U lokalnim medijima ima sporadičnih izjava predstavnika udruženja⁸⁷. Istraživači nisu mogli da pronađu informacije o projektu podržanom na Konkursu 2022. godine.

Iz projektne dokumentacije se vidi da je grad Leskovac podržavao udruženje i u prethodnim godinama - 2019. godine (1.450.000,00 dinara), 2020. godine (1.800.000,00 dinara) i 2021. godine (1.600.000,00 dinara).

Zaključak - trećina odobrenih programa/projekata nije doprinela unapređenju kvaliteta života socijalno ugroženih kategorija građana

Trećina odobrenih programa/projekata nije napisana u skladu sa standardima. U ovim slučajevima podnosiocu nisu uspeli da prikažu svoju ideju jasno, precizno i na način koji će ukazivati na to da će projekat ostvariti svoj cilj tj. unaprediti kvalitet života socijalno ugroženih.

Svuda gde nisu utvrđivane potrebe korisnika nema ni osnove za razvijanje projekata koji će adresirati realne potrebe socijalno ugroženih građana i građanki. Ali ipak, Komisija i Odeljenje su na neki način utvrdili da će ti programi/projekti doprineti unapređenju kvaliteta života socijalno ugroženih

⁸⁷ <https://jugmedia.rs/penzioneri-traze-sastanak-sa-vucicem-zbog-drasticnog-osiromasjenja-i-skoka-cena-hrane/>

građana. Čak i tamo gde je iz predloga podnosioca jasno da neće raditi sa socijalno ugroženim kategorijama i da program/projekat ne spada u oblast socijalne zaštite, članovi Komisije nisu smatrali da takav predlog ne treba finansirati.

S obzirom da implementacija nekog programa/projekta najčešće procenjuje na osnovu izveštaja dostavljenih donatoru (u ovom slučaju Odeljenju), istraživači su utvrdili da u preko 40% slučajeva izveštaji nisu izrađeni u skladu sa smernicama. Ipak donator je ove izveštaje prihvatio i ne postoje podaci da je bilo koji izveštaj vraćen na dopunu/izmenu pa čak ni oni koji su naslovljeni kao „periodični“, a poslani su kao finalni.

Kao najveći problem istraživači su identifikovali nedostatak dokaza o radu sa korisnicima. U izveštajima o 15 programa/projekata podnetih od strane 12 organizacija nema nijednog pouzdanog dokaza da su korisnici dobili pomoć/podršku koja je navedena. Organizacije u svojim izveštajima pored navoda o broju i zadovoljstvu korisnika, ostvarenih rezultata, uspeha programa/projekta, dostavljaju isključivo račune, otpremnice i ostale dokaze o plaćanjima raznim fizičkim i pravnim licima, preduzetnicima, agencijama, ugostiteljskim objektima, benzinskim pumpama. Korisnici su brojke u izveštaju, (ne)određena grupa ljudi „u problemu“ koji je programom/projektom „uspešno rešen“.

Fokus grupe

Kada je reč o socijalno ugroženim kategorijama, zadovoljavanju njihovih potreba i poboljšanju kvaliteta života istraživački tim je u partnerstvu sa organizacijom Žene za mir iz Leskovca organizovao fokus grupe sa socijalno ugroženim ženama žrtvama nasilja, osobama sa invaliditetom i Romima kako bi ispitali zadovoljstvo korisnika kvalitetom pruženih/ponuđenih usluga, da li te usluge odgovaraju na njihove potrebe kao i koje pružaoce usluga socijalne zaštite građani prepoznaju na lokalnu.

- **Žene žrtve nasilja** su u velikoj meri nezadovoljne uslugama socijalne zaštite. Strah za ličnu bezbednost, nemarnost i nezainteresovanost socijalnih radnika samo su neki od problema sa kojima se žrtve susreću. Istaknut je i problem netransparentnosti institucija, nedostupnosti informacija o uslugama socijalne zaštite, načinu ostvarivanja prava, neodgovornosti nadležnih za pogrešno datu informaciju. Sigurna kuća koja je pod ingerencijom Centra za socijalni rad ima poteškoće da sačuva anonimnost i privatnost žena koje koriste usluge sigurne kuće, a uočeni su izazovi u osiguranju bezbednosti korisnica, kao i činjenica da nisu sve usluge besplatne. Beleže se slučajevi odbijanja prijema Romkinja, žena sa invaliditetom, uključujući i žene sa mentalnim i psihosocijalnim invaliditetom. Ni jedno od postojećih prihvatilišta nije opremljeno za smeštaj žena koje pate od bolesti zavisnosti.
- Pored materijalnog obezbeđenja, žrtvama nasilja potrebne su bolje zdravstvene usluge, psihološka podrška, pravne usluge, rešavanje stambenog pitanja. Rad organizacija civilnog društva koje se bave problemima nasilja u porodici prepoznaju, smatraju da je kvalitetan i stručan, ali i da članovi organizacija poseduju empatiju neophodnu za rad sa korisnicima. Sa druge strane, nadležne institucije ne pružaju minimum kvaliteta usluga i pozitivna iskustva imaju retko i to sa posvećenim pojedincima unutar institucija.
- **Osobe sa invaliditetom** koje su učestvovala na fokus grupi su delimično zadovoljne pruženim uslugama socijalne zaštite. Razlozi nezadovoljstva su u nedostatku kontinuiteta pružanja usluga (npr. personalni asistent, gerontodomaćice) ali i nesmetano kretanje i pristup institucijama (npr. ambulante), nedostatak smeštajnih kapaciteta za boravak van mesta

stanovanja (u slučaju odsutnosti lica koja o njima svakodnevno brinu), nedostatak usluge javnog i taksi prevoza za osobe sa invaliditetom. Na lokalu prepoznaju udruženja kao pružaoce usluga, zadovoljni su radom Centra za socijalni rad Leskovac i lokalne samouprave ali smatraju da je angažovanjem drugog pravnog lica putem javne nabavke za potrebe pružanja usluge personalne asistencije narušen kvalitet ove usluge. Radi unapređenja usluga socijalne zaštite predlažu da sva udruženja izlistaju potrebe svojih članova i zahtevaju od nadležnih njihovo zadovoljavanje.

- **Romska nacionalna manjina** ima problema sa pružanjem zdravstvenih usluga, zapošljavanjem, materijalnim obezbeđenjem koje je nedovoljno za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba. Kao poseban problem istaknut je odnos zaposlenih u institucijama prema njima. Nezadovoljstvo ovih građana i građanki uslugama socijalne zaštite je veće od ostalih učesnika fokus grupa jer im se usluga nekada neosnovano i uskraćuje (npr. zbog nepoznavanja jezika i nemogućnosti sporazumevanja sa zaposlenima u nekoj instituciji). Pored toga, često se službenici u institucijama ne ponašaju profesionalno, a prisutna je i diskriminacija kada traže neku uslugu. Nemaju dovoljno informacija o uslugama socijalne zaštite i svojim pravima u ovoj ali i drugim oblastima (radna prava, prava pacijenata i sl.). Osim Centra za socijalni rad ne mogu da navedu druge pružaoce usluga, a u stanjima socijalne potrebe obraćaju se ljudima unutar zajednice.

Zaključak – ispitanici su uglavnom nezadovoljni uslugama socijalne zaštite po pitanju dostupnosti, kvaliteta i kontinuiteta. Iz odgovora se može zaključiti da njihove stvarne potrebe nisu zadovoljene

Preporuke

1. Izmeniti Pravilnik o sredstvima za podsticanje programa ili nedostajućeg dela sredstava za finansiranje programa od javnog interesa koja realizuju udruženja u oblasti socijalne zaštite u cilju povećanja transparentnosti postupka izbora programa/projekata
2. Izmeniti Pravilnik o sredstvima za podsticanje programa ili nedostajućeg dela sredstava za finansiranje programa od javnog interesa koja realizuju udruženja u oblasti socijalne zaštite u cilju adekvatnog praćenja implementacije, uspešnosti, kvaliteta i stepena ostvarenosti ciljeva programa/projekata
3. Konkurs za finansiranje ili sufinansiranje programa/projekata udruženja u oblasti socijalne zaštite grada Leskovca raspisivati po godišnjem planu raspisivanja javnih konkursa
4. Odrediti cilj konkursa u skladu sa Zakonom o socijalnoj zaštiti koji definiše uslugu socijalne zaštite
5. Učiniti javno dostupnim dokumenta vezana za izbor i rad Komisije, izbor programa/projekata udruženja iz oblasti socijalne zaštite (rešenje o formiranju komisije, izjave članova o nepostojanju sukoba interesa, zapisnike o radu)
6. U smernicama konkursa za finansiranje ili sufinansiranje programa/projekata udruženja u oblasti socijalne zaštite grada Leskovca odrediti rok za podnošenje predloga u trajanju od najmanje 30 dana
7. Odobravati programe/projekte koji su u skladu sa standardima upravljanja programima/projektima (npr. standard SRPS ISO 21500:2021)
8. Učiniti javno dostupnim rezultate programa/projekata finansiranim javnim novcem (npr. objavljivanje narativnih izveštaja svih podnosioca ili objavljivanje rezultata programa/projekata na osnovu analize uspešnosti, kvaliteta i stepena ostvarenosti ciljeva koju sprovodi nadležni organ)
9. Poštovati odredbe pravilnika i smernice konkursa po pitanju narativnog i finansijskog izveštavanja
10. Prestati sa finansiranjem programa/projekata koji spadaju u redovan rad ustanova socijalne zaštite

Projekat "Za transparentnije i kvalitetnije socijalne usluge u Leskovcu" realizuje se u okviru programa podrške javnom zagovaranju Pokret Polet, koji finansira Evropska unija, a sprovodi Trag fondacija u partnerstvu sa Centrom za socijalnu politiku i u saradnji sa Koalicijom za razvoj solidarne ekonomije – KoRSE.

Za sadržinu ovog materijala isključivo je odgovoran Tim 42 i ta sadržina nipošto ne izražava zvanične stavove Evropske unije. #EUzaTEBE